

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.ดร.ชนันท์ ธาตุทอง ตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
สถานที่ทำงานมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. ผศ.ดร.นพเก้า ณ พัทลุง ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์.
สถานที่ทำงานมหาวิทยาลัยทักษิณ
3. ดร.สิทธิกร สุมาลี ตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์.
สถานที่ทำงานมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ 0560.06 / ว 091

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

3 ตุลาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ด้วย นางสาวสุวารี หนูขวัญ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงทรบ้านเรา”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1.ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2.รองศาสตราจารย์ลำดวน เกษตรสุนทร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง บุคลากรในสังกัดของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนันท์ ธาตุทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0 74-33 6933 ต่อ 246
โทรสาร. 0 74-33 6948
<http://gs.skru.ac.th>

ที่ ศธ 0560.06 / ว 091

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

3 ตุลาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ลัทธินทร สุมาลี

ด้วย นางสาวสุวารี หนูขวัญ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงทรบ้านเรา”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1.ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2.รองศาสตราจารย์ลำดวน เกษตรสุนทร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนท์ ธาดูทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0 74-33 6933 ต่อ 246
โทรสาร. 0 74-33 6948
<http://gs.skru.ac.t>

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 246
 ที่ บวล. 891 / 2554 วันที่ 3 ตุลาคม 2554
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง

ด้วย นางสาวสุวาริ หนูขวัญ นักศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา”

โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. รองศาสตราจารย์ลำดวน เกษตรสุนทร	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือในการวิจัย ของนักศึกษาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันท ชาติทอง)
 ณ บัณฑิตวิทยาลัย

The logo of Rajabhat University is a circular emblem. It features a central sunburst with a crown on top, surrounded by a wreath. Below the sunburst is a tiered pedestal. The text "มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา" is written in Thai script along the top inner edge of the circle, and "RAJABHAT UNIVERSITY" is written in English along the bottom inner edge.

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับ
  - ผู้บริหารและครู
  - ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา
  - นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา
- แผนการจัดการเรียนรู้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
สำหรับผู้บริหาร และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) ตามความเป็นจริงและเขียนข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ชื่อผู้ตอบ.....นามสกุล.....
2. สถานภาพ
( ) ผู้บริหาร ( ) ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 การกำหนดสิ่งที่จะเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

คำชี้แจง ในแต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบที่ตรงกับความต้องการของท่านอยู่ 5 ระดับ คือ
ต้องการมากที่สุด ไปจนถึงความต้องการน้อยที่สุด ขอให้ท่านเลือกคำตอบที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับความต้องการและขอให้ตอบทุกข้อ

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูง

.....
นักศึกษาปริญญาโท

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
1. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับชีวิต สังคมและภูมิหลังของผู้เรียน					
2. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับชีวิต สังคมและภูมิหลังของผู้เรียน					
3. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชีวิต สังคมและภูมิหลังของผู้เรียน					
4. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ที่มีความหมายและสัมพันธ์กัน					
5. ผู้เรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง					
6. ผู้เรียนควรรู้ถึงสภาพทางกายภาพของท้องถิ่นตนเอง					
7. ผู้เรียนต้องเรียนรู้จริงในสิ่งที่ศึกษาและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน					
8. ผู้เรียนควรเรียนรู้สภาพทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรในท้องถิ่นตนเอง					
9. ผู้เรียนควรเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นตนเอง					
10. ผู้เรียนควรเรียนรู้โครงสร้างของสังคมที่ตนอาศัย					
11. ผู้เรียนควรเรียนรู้ประเพณี/วัฒนธรรมและการอนุรักษ์ในท้องถิ่นตนเอง					
12. ผู้เรียนควรเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในท้องถิ่นตนเอง					
13. ผู้เรียนควรเรียนรู้ประสบการณ์และการแก้ปัญหาในท้องถิ่นตนเอง					
14. ท่านสามารถสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง กงหราบ้านเรา มาจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน					

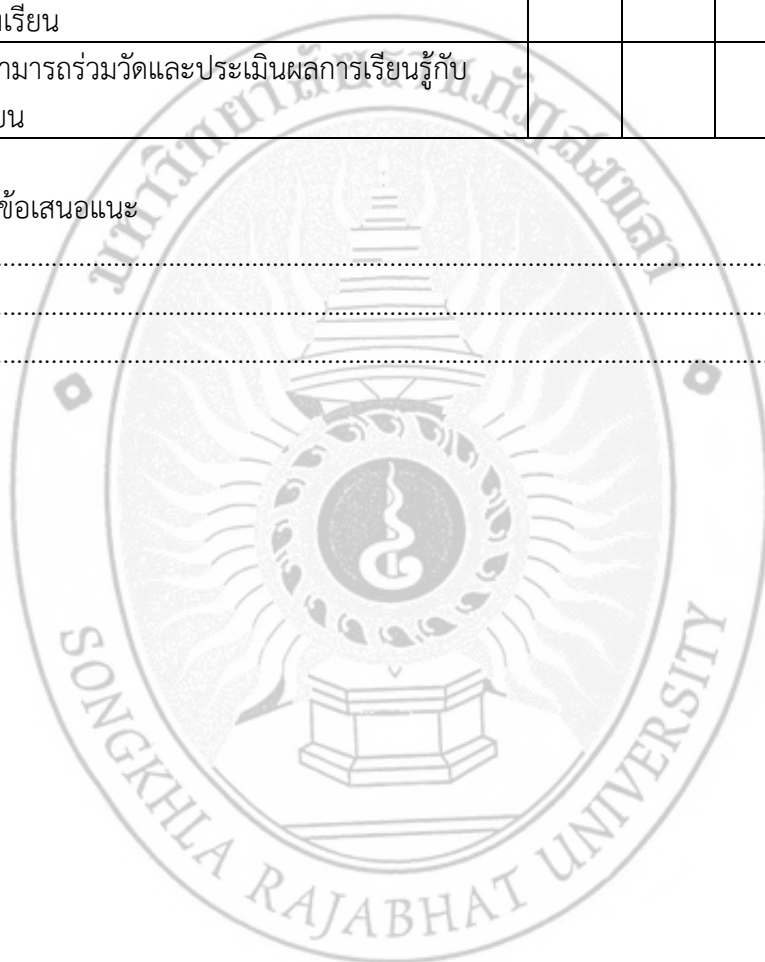
รายการ	ระดับความต้องการ				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
15. ท่านสามารถร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน กับโรงเรียน					
16. ท่านสามารถร่วมวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับ โรงเรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
สำหรับผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) ตามความเป็นจริงและเขียนข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ชื่อผู้ตอบ.....นามสกุล.....

2. สถานภาพ

( ) ผู้บริหาร

( ) ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 การกำหนดสิ่งที่จะเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

คำชี้แจง ในแต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบที่ตรงกับความต้องการของท่านอยู่ 5 ระดับ คือ ต้องการมากที่สุด ไปจนถึงความต้องการน้อยที่สุด ขอให้ท่านเลือกคำตอบที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความต้องการและขอให้ตอบทุกข้อ

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูง

.....
นักศึกษาปริญญาโท

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
1. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับชีวิต สังคมและภูมิหลังของผู้เรียน					
2. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับชีวิต สังคมและภูมิหลังของผู้เรียน					
3. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชีวิต สังคมและภูมิหลังของผู้เรียน					
4. หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นต้องให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ที่มีความหมายและสัมพันธ์กัน					
5. ผู้เรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง					
6. ผู้เรียนควรรู้ถึงสภาพทางกายภาพของท้องถิ่นตนเอง					
7. ผู้เรียนต้องเรียนรู้จริงในสิ่งที่ศึกษาและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน					
8. ผู้เรียนควรเรียนรู้สภาพทางภูมิศาสตร์และทรัพยากรในท้องถิ่นตนเอง					
9. ผู้เรียนควรเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นตนเอง					
10. ผู้เรียนควรเรียนรู้โครงสร้างของสังคมที่ตนอาศัย					
11. ผู้เรียนควรเรียนรู้ประเพณี/วัฒนธรรมและการอนุรักษ์ในท้องถิ่นตนเอง					
12. ผู้เรียนควรเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในท้องถิ่นตนเอง					
13. ผู้เรียนควรเรียนรู้ประสบการณ์และการแก้ปัญหาในท้องถิ่นตนเอง					
14. ท่านสามารถสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง กงหราบ้านเรา มาจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
15. ท่านสามารถร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน กับโรงเรียน					
16. ท่านสามารถร่วมวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับ โรงเรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง กงหราบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามข้างล่าง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยนักเรียนสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 1 การกำหนดสิ่งที่จะเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

1. นักเรียนคาดว่าจะเกิดประโยชน์อะไรบ้าง จากการเรียน

☐ อ่านออก เขียนได้	☐ รู้จริงในสิ่งที่เรียน
☐ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น	☐ สามารถไปประยุกต์ใช้ได้
☐ นำไปใช้ได้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน	
2. นักเรียนสนใจและอยากเรียนรู้จากแหล่งใดบ้าง

☐ จากสถานที่จริง	☐ จากหนังสือ
☐ จากครูผู้สอน	☐ อื่น ๆ
3. นักเรียนสนใจและอยากเรียนรู้ในวิชาสังคมบรรยากาศแบบใด

☐ ในห้องเรียนและห้องสมุด	☐ เห็นจริง สัมผัสของจริง
☐ อินเทอร์เน็ต	☐ อื่น ๆ
4. นักเรียนชอบเรียนโดยใช้กิจกรรมใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ อ่านหนังสือ	☐ ร้องเพลง
☐ แสดงบทบาทสมมติ	☐ เล่นเกม/ ปริศนาคำทาย
☐ ถามตอบกับครู	☐ เรียนรู้ของจริงจากสถานที่จริง
☐ รูปภาพประกอบ	☐ อื่น ๆ
5. นักเรียนอยากรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอำเภอกงหราในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ประวัติอำเภอกงหรา	☐ วัฒนธรรม / ประเพณี	☐ ศาสนา
☐ แหล่งท่องเที่ยว	☐ ทรัพยากรธรรมชาติ	☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
☐ วิธีการดำเนินชีวิต	☐ อื่น ๆ	
6. เมื่ออยู่นอกห้องเรียน นักเรียนค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจาก

☐ อินเทอร์เน็ต	☐ พ่อ แม่ หรือคนอื่นช่วยสอน
☐ เรียนพิเศษ	☐ อื่น ๆ ได้แก่.....

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ถ้าจะทำให้การเรียนรู้ได้ผลดีขึ้น นักเรียนสนุกสนานและชอบเรียน นักเรียนคิดว่าองค์ประกอบในการเรียนรู้ควรเป็นอย่างไร

1. ครูผู้สอน.....
.....
2. นักเรียน.....
.....
3. เนื้อหาสาระ
.....
.....
4. กิจกรรมการเรียนรู้
.....
.....
5. อุปกรณ์ / สื่อการสอน
.....
.....
6. อื่น ๆ
.....
.....

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กงหราบ้านเรา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

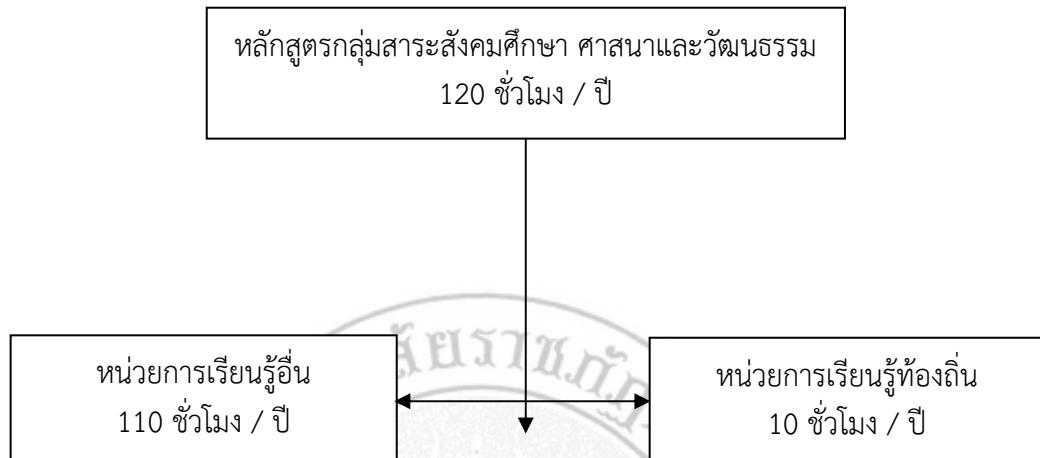
หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาที่เกี่ยวกับชีวิตของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ในการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรจากหลักสูตรแกนกลาง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

จุดหมายของหน่วยการเรียนรู้

1. เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นได้เรียนรู้เรื่องของอำเภอ จังหวัดของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทยได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น
2. เป็นหน่วยที่ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น
3. เป็นหน่วยที่มุ่งให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนได้เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตในท้องถิ่น และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ
4. เป็นหน่วยที่มุ่งให้นักเรียนรู้จักวิธีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์และเห็นคุณค่าของทรัพยากร ตลอดจนร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างหวงแหน

โครงสร้าง / เนื้อหา / เวลา

หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง กงหราบ้านเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ได้กำหนดเวลาเรียน 10 ชั่วโมง/ปีและได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

หน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วย กงหราบ้านเรา ประกอบด้วยเนื้อหาความรู้ และจำนวนเวลาเรียนดังนี้

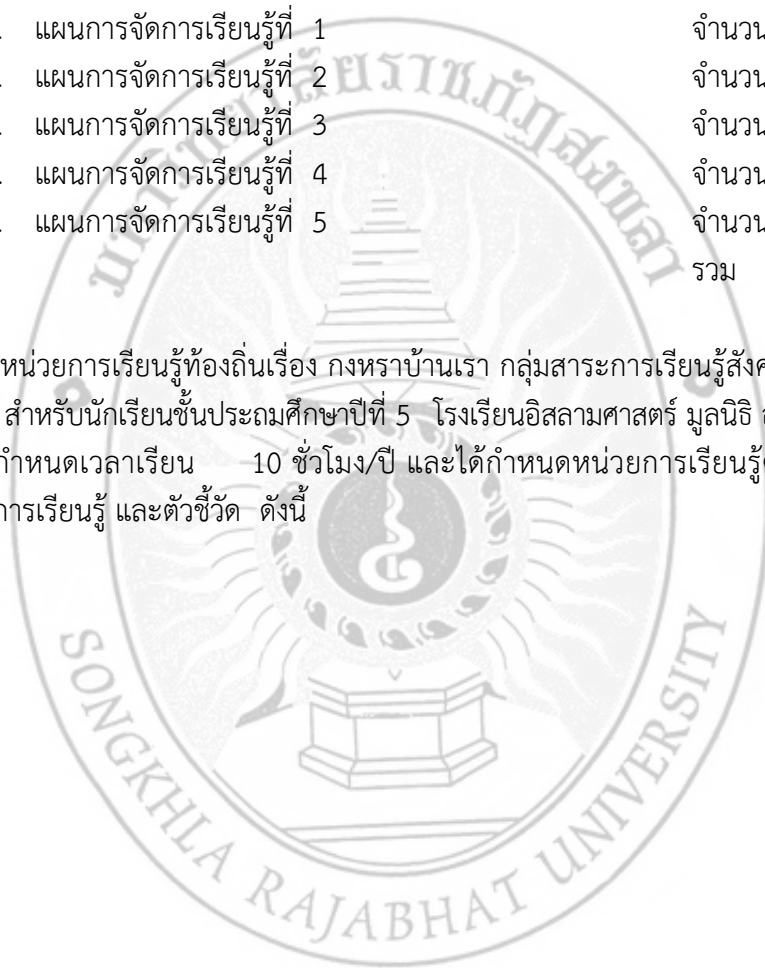
1. ประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอกงหรา จำนวน 2 ชั่วโมง
2. สภาพโดยทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของอำเภอกงหรา จำนวน 2 ชั่วโมง

3. สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่ที่สำคัญ	จำนวน	2 ชั่วโมง
4. วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในอำเภอองครักษ์	จำนวน	2 ชั่วโมง
5. ภาษาถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	จำนวน	2 ชั่วโมง
	รวม	10 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ / ระยะเวลา

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	จำนวน	2 ชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	จำนวน	2 ชั่วโมง
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	จำนวน	2 ชั่วโมง
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	จำนวน	2 ชั่วโมง
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	จำนวน	2 ชั่วโมง
	รวม	10 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง กงหราบ้านเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอิสลามศาสตร์ มูลนิธิ อำเภอองครักษ์ จังหวัดพัทลุง ได้กำหนดเวลาเรียน 10 ชั่วโมง/ปี และได้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ดังนี้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข	1. ยกตัวอย่างและปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี	- สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ - หน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพ เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย - คุณลักษณะของพลเมืองดี เช่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบ เสียสละ
	3. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย	- วัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย - คุณค่าของวัฒนธรรมกับการดำเนินชีวิต
	4. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	- ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น/ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนของตน

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ ของเวลา และยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มา วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	1. สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น โดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย	- วิธีการสืบค้นความเป็นมาของ ท้องถิ่น - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มี อยู่ในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตาม ช่วงเวลาต่างๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ โบราณสถาน โบราณวัตถุ - การนำเสนอความเป็นมาของ ท้องถิ่นโดยอ้างอิงหลักฐานที่ หลากหลายด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การเขียน อย่างง่าย ๆ การจัดนิทรรศการ
มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้าน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลง ของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ สามารถวิเคราะห์ผลกระทบ ที่เกิดขึ้น	2. อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรม ต่างชาติที่มีต่อสังคมไทย ปัจจุบันโดยสังเขป	- การเข้ามาของวัฒนธรรม ต่างชาติในสังคมไทย เช่น อาหาร ภาษา การแต่งกาย ดนตรี โดยระบุลักษณะ สาเหตุและผล - อิทธิพลที่หลากหลายใน กระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ ต่อสังคมไทยในปัจจุบัน

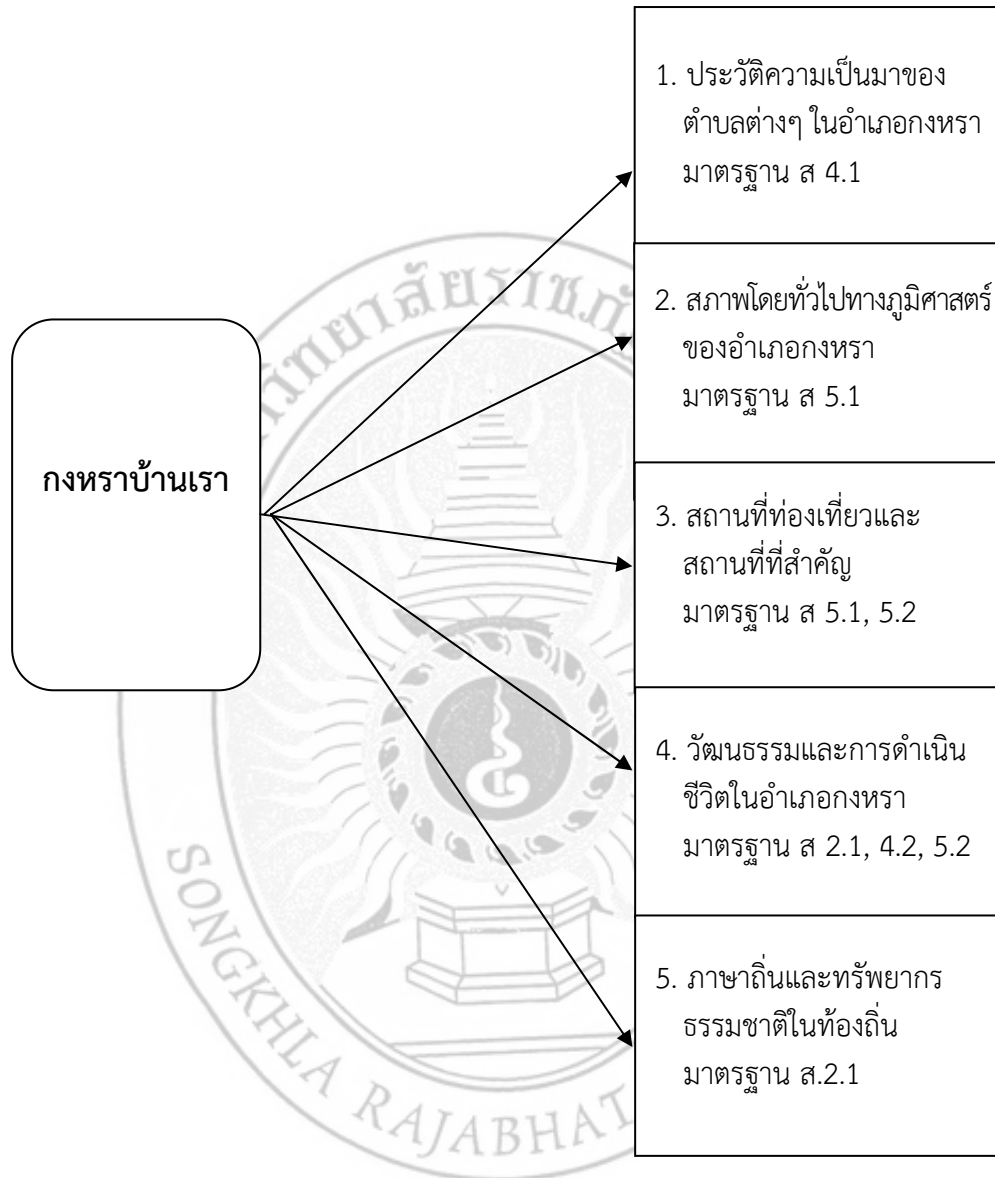
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกัน ในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปรูป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ	2. ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่	- ภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเอง เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้
มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	2. อธิบายอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตและการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาค	อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตและการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาค
	3. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม และเสนอแนวคิดในการรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค	- ผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม - แนวทางการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค

ตารางการจัดหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยย่อย	มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา
1. ประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอองครักษ์	มาตรฐาน ส 4.1	ที่ 1	ประวัติความเป็นมาในอำเภอ	2 ชั่วโมง
2. สภาพโดยทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของอำเภอองครักษ์	มาตรฐาน ส 5.1	ที่ 2	ลักษณะโดยทั่วไปทางภูมิศาสตร์	2 ชั่วโมง
3. สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่ที่สำคัญ	มาตรฐาน ส 5.1 มาตรฐาน ส 5.2	ที่ 2 ที่ 3	สถานที่สำคัญต่าง ๆ	2 ชั่วโมง
4. วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในอำเภอองครักษ์	มาตรฐาน ส 2.1 มาตรฐาน ส 4.2 มาตรฐาน ส 5.2	ที่ 1, 3 ที่ 2 ที่ 2	วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญ	2 ชั่วโมง
5. ภาษาถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	มาตรฐาน ส 2.1	ที่ 4	ภาษาถิ่นและทรัพยากร	2 ชั่วโมง

ผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปรายและการใช้แหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 วิธีการสอนแบบบรรยาย

1.1.1 ขั้นเตรียมการสอน เป็นขั้นตอนของการวินิจฉัยผู้เรียน เตรียมเนื้อหา เตรียมคำถาม เตรียมสื่อการเรียนการสอน เตรียมการวัดและประเมินผล

1.1.2 ขั้นสอน เป็นขั้นตอนของการซักถามพูดคุย ทบทวนของเก่า อธิบายเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา

1.1.3 ขั้นสรุป เป็นขั้นตอนของการสรุปโยงเนื้อหาทั้งหมด ตั้งปัญหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม ก่อนมอบหมายงานให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม

1.1.4 ขั้นติดตามผล เป็นขั้นตอนของการวัดและประเมิน โดยการตรวจสอบบันทึกที่ผู้เรียนจดบรรยาย ถามคำถามหรือให้ทำข้อสอบเพิ่มเติม

1.2 วิธีการสอนแบบอภิปราย

1.2.1 ขั้นเตรียมการอภิปราย เป็นขั้นตอนของการเตรียมหัวข้อและรูปแบบการอภิปรายเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน ซึ่งรวมถึงผู้เรียน ห้องเรียน และสื่อการเรียน

1.2.2 ขั้นดำเนินการอภิปราย เป็นขั้นตอนของการเริ่มดำเนินการอภิปรายซึ่งผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและอภิปรายให้ดำเนินผ่านไปด้วยดี

1.2.3 ขั้นสรุป เป็นขั้นตอนของการสรุปผลเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเข้าใจให้กระจ่าง เสริมข้อคิดและแทรกความรู้ รวมถึงการประเมินด้วย

1.3 การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.3.1 ขั้นสำรวจ โดยครูผู้สอนได้ให้ผู้เรียนได้ทำการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและในชุมชนของผู้เรียน

1.3.2 ขั้นเรียนรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และมีการวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติงาน

1.3.3 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นตอนการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

1.3.4 ขั้นนำไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

1.3.5 ขั้นประยุกต์ความรู้และเผยแพร่ผลงาน ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเผยแพร่ให้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนต่อไป

2. จัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน

3. นักเรียนศึกษาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

4. ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนได้รักษากันเกิดและอนุรักษ์ท้องถิ่นตนเอง

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ใบงาน
3. รูปภาพ
4. แผนที่อำเภอและจังหวัด
5. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
6. อินเทอร์เน็ต

การวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลของนักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ได้ใช้การวัดและประเมินระหว่างการเรียนรู้และหลังเรียน โดยใช้เครื่องมือ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้ หมายถึง การประเมินพฤติกรรมของนักเรียน 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และด้านการวิเคราะห์ของนักเรียนในเรื่อง กงหราบ้านเรา โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำคะแนนหลังเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้เรื่องกงหราบ้านเรา โดยคะแนนเฉลี่ยร้อยละเทียบกับเกณฑ์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547: 13) ดังนี้

ร้อยละ 80 - 100	หมายถึง ดีเยี่ยม
ร้อยละ 75 - 79	หมายถึง ดีมาก
ร้อยละ 70 - 74	หมายถึง ดี
ร้อยละ 65 - 69	หมายถึง ค่อนข้างดี
ร้อยละ 60 - 64	หมายถึง น่าพอใจ
ร้อยละ 55 - 59	หมายถึง พอใช้
ร้อยละ 50 - 54	หมายถึง ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
ร้อยละ 0 - 49	หมายถึง ต่ำเกณฑ์ขั้นต่ำ

2. ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ผลของความรู้สึก ทัศนคติสนใจ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนตามหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา ซึ่งวัดจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 5 ระดับ โดยนำคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลของคะแนนมาแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง พอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง พอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง พอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง กงหราบ้านเรา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง ประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอกงหรา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 ชั่วโมง

ความเข้าใจที่คงทน

กงหราเป็นอำเภอที่มีความเป็นมาที่น่าสนใจแต่โบราณถึงประวัติความเป็นมา โดยมีตำบลทั้งหมด 5 ตำบล ซึ่งแต่ละตำบลมีเรื่องราวที่มาของแต่ละตำบลน่าสนใจเป็นอย่างมาก

มาตรฐานเนื้อหา

1. ความหมายของ “กงหรา”
2. ความเป็นมาของแต่ละตำบล
3. เหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ของแต่ละตำบล

มาตรฐานการปฏิบัติได้

1. สามารถบอกความหมายของ “กงหรา” ได้
2. สามารถบอกความเป็นมาของอำเภอกงหราได้
3. อธิบายความเป็นมาของแต่ละตำบลได้

ทักษะเครื่องมือวิชา

1. ทักษะกระบวนการกลุ่ม
2. ทักษะกระบวนการคิด
3. ทักษะการปฏิบัติ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. ซื่อสัตย์สุจริต
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

คำถามสำคัญ

1. ทำไมจึงได้ตั้งชื่อตำบลว่า “กงหรา”
2. อำเภอกงหราได้ประกาศแต่งตั้งเป็นกิ่งอำเภอในสมัยรัชกาลใด
3. ทวดโหมได้เคยไปช่วยราชการในกองทัพจนสามารถตัดหัวของข้าศึกได้ในสมัยกรุงอะไร
4. เหตุใด ทวดโหมจึงต้องหนีกลับมาตั้งเมืองพัทลุง

5. เพราะอะไรในตำบลคลองเฉลิม จึงต้องมีการตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ที่โรงเรียนบ้านพุด”

กิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม)

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการอภิปราย

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ศึกษาภูมิหลังผู้เรียน
3. ศึกษาเนื้อหาสาระ
4. กำหนดเค้าโครง จัดลำดับเนื้อหา
5. เตรียมเทคนิคการนำเสนอ
6. เตรียมสื่อประกอบการบรรยาย
7. เตรียมการประเมินผล

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการอภิปราย

1. **ขั้นนำ**
  1. ครูสอบถามความรู้เดิมกับนักเรียนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของอำเภอองครักษ์
  2. ครูแจกเอกสารใบความรู้ให้นักเรียนศึกษา
2. **ขั้นอธิบาย**
  1. ครูบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของตำบลต่าง ๆ ในอำเภอองครักษ์
  2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำงานกลุ่มการทำกิจกรรม
3. **ขั้นสรุป**
  1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของแต่ละตำบลในอำเภอองครักษ์
  2. นักเรียนทำใบกิจกรรมในใบงานที่ 1

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

1. นักเรียนประเมินความรู้ของตนเองโดยการตอบคำถามในใบกิจกรรม
2. ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานการตอบคำถามในใบกิจกรรมของนักเรียน

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. Power Point
3. ใบงาน

การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์	ผู้ประเมิน
1. บอกความหมายของ “กงหรา” ได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 1.1	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนน จาก 5 คะแนน	ครู
2. บอกความเป็นมาของอำเภอกงหรา ได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 1.2	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนน จาก 5 คะแนน	ครู
3. อธิบายความเป็นมาของแต่ละตำบลได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 1.3	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนน จาก 5 คะแนน	ครู

เกณฑ์การประเมิน

ความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80	5
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 70	4
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 60	3
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 50	2
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 50	1

ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งตรงเวลา	5
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	4
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	3
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	2
สืบค้นข้อมูลได้ไม่ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	1

ความคิดเห็นของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจ
(.....)

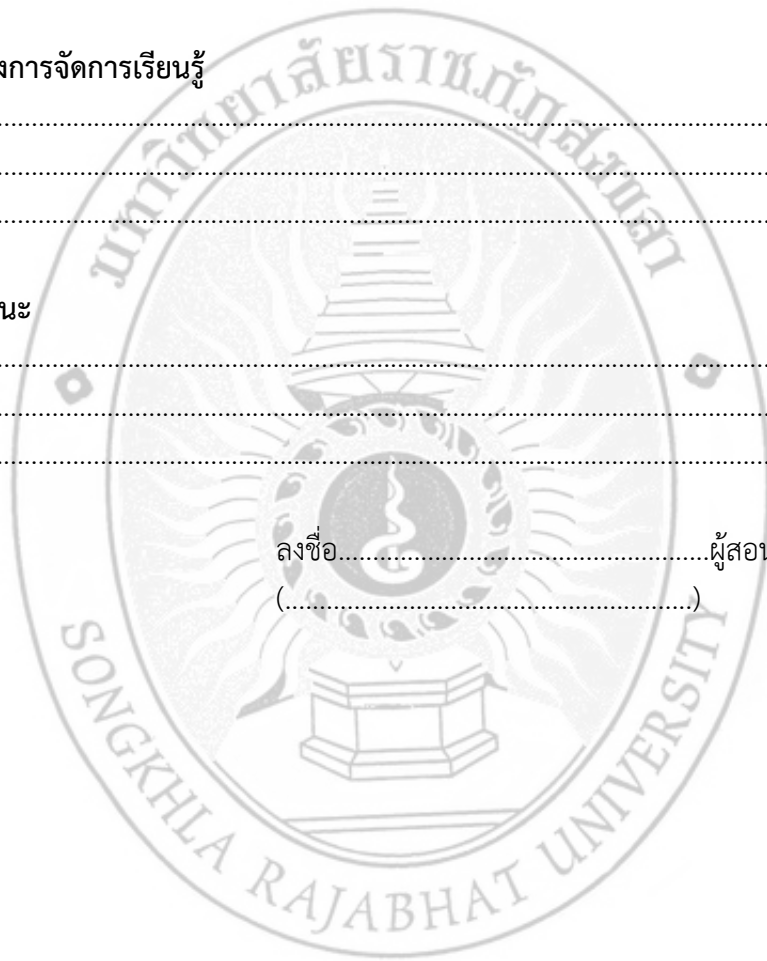
บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

ใบความรู้

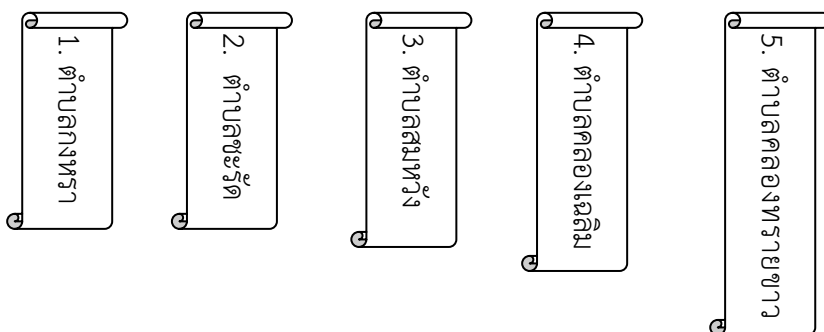
เรื่องที่ 1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอองครักษ์

คำว่า “อง” ภาษาถิ่นใต้หมายถึง ที่ราบลุ่มมีเขาหรือเนินล้อมรอบหรือน้ำล้อมรอบ ตรงกับคำ เกาะกรงและกรง

คำว่า “องครักษ์” มีประวัติความเป็นมาในเชิงนิทานปรัมปราว่า ในสมัยก่อนบริเวณอำเภอองครักษ์ เป็นทะเลกว้างใหญ่มีอาณาเขตติดต่อไปถึงประเทศจีน สมัยนั้นมีครอบครัวหนึ่งบิดาชื่อ พญาโอง มี บุตร 3 คน คนโตเป็นชาย อยู่มาวันหนึ่งบุตรชายคนโตได้ขออนุญาตบิดาไปทำงาน ที่เมืองจันทน์เป็นที่ พอพระทัยของพระเจ้ากรุงจีน จึงได้ชวนบุตรชายพญาโองเข้าไปทำงานในราชวัง ต่อมาพระเจ้ากรุงจีน ทรงเห็นว่าบุตรชายของพญาโอง ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จึงยกพระราชธิดาให้อภิเษกกันแล้ว ยกเมืองให้ปกครองแทนตน คนทั่วไปเรียกว่า “พระเจ้ากรุงจีน” ต่อมาพระเจ้ากรุงจีนทรงคิดถึงบ้าน เกิดจึงได้ชวนภรรยาเดินทางกลับมาเยี่ยมบ้าน ฝ่ายพญาโองทราบข่าวบุตรจะมาเยี่ยมก็ไปรอรับที่ท่าน้ำ ครั้นบุตรชายเดินทางมาถึงเห็นสภาพบิดามารดาอยู่ในฐานะยากจน เกิดความละอายภรรยาจึงไม่ยอมรับว่าเป็นบิดามารดาของตนเอง ฝ่ายพญาโองเห็นบุตรแสดงอาการรังเกียจ เกิดความน้อยใจจึงกลั่นใจตาย กลายเป็นหิน ชาวบ้านเรียกว่า “เขาพญาโอง” ตั้งอยู่บ้านพญาโอง หมู่ที่ 6 ตำบลชะรัด อำเภอองครักษ์ ก่อนตายพญาโองได้สาบแช่งบุตรชายไว้ว่า หากเดินทางกลับขอให้เรือถูกพายุจมกลางทะเล ซึ่งปรากฏว่าเมื่อบุตรชายพญาโองเดินทางกลับก็ได้ถูกพายุพัดเรือล่มลงกลางทะเลทุกคนตายหมด กลายเป็นหิน เรียกว่า “เขาพญาโอง” ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 4,8,9 ตำบลองครักษ์ ส่วนเรือสำเภา พายุพัดจมทะเลเห็นแต่กงเรือ ลอยโผล่ให้เห็นเหนือพื้นน้ำ ชาวบ้านเรียกว่า “กงลอยระ” ซึ่งหมายถึงกงเรือลอยโผล่ให้เห็นเหนือพื้นน้ำ แต่ชาวปักขไต้นิยมเรียกสั้น ๆ จากคำว่า “กงลอยระ” เป็น “กงระ” นาน ๆ เข้ากลายเป็น “องครักษ์”

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว องครักษ์มีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของเมืองชะรัด ซึ่งเป็นเมืองขึ้นเมืองพัทลุงใน พ.ศ. 2382 เมื่อทางฝ่ายไทยสามารถปราบกบฏเมืองไทรบุรีได้ส่งแขก ชาวไทรบุรีบางส่วนมาไว้ที่ตำบลชะรัดอยู่ในอำเภอองครักษ์ในปัจจุบันนี้และเมื่อสมัยเมืองพัทลุงย้ายจาก ตำบลลำปำ ไปตั้งที่ตำบลคูหาสวรรค์ พ.ศ. 2466 องครักษ์ก็เป็นตำบลหนึ่งขึ้นอยู่กับอำเภอเมืองพัทลุง แต่เนื่องจากว่า ต่อมาบริเวณตำบลองครักษ์มีประชากรเพิ่มมากขึ้นทุกปี และระยะทางอยู่ห่างจากอำเภอ เมืองพัทลุงมาก การไปมาติดต่อราชการไม่สะดวกกระทรวงมหาดไทยเล็งเห็นความจำเป็นที่จะตั้ง กิ่งอำเภอขึ้น และได้ประกาศตั้งเป็นกิ่งอำเภอ ขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2518 ต่อมาได้มี พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็นอำเภอองครักษ์ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ฉบับพิเศษ ตอนที่ 15 หน้า 7 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทย พาณิชย์, 2542: 9-10)

อำเภอองครักษ์ แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล ดังนี้

ประวัติความเป็นมาของตำบลงหรา

เขาพญาไธ้เป็นภูเขาเล็ก ๆ ในตำบลงหรา มีประวัติความเป็นมาคือพญาไธ้ มีบุตรชายคนโตไปทำงานที่เมืองจีนมีภรรยาเป็นพระราชธิดาของพระเจ้ากรุงจีนคนทั่วไปจึงเรียกบุตรคนโตของพญาไธ้ว่า “พระเจ้ากรุงจีน” ต่อมาพระเจ้ากรุงจีนทรงคิดถึงบ้านเกิด จึงได้ชวนภรรยาเดินทางกลับมาเยี่ยมบ้าน ฝ่ายพญาไธ้ทราบข่าวบุตรจะมาเยี่ยมก็ไปรอรับที่ท่าหน้า ครั้นบุตรชายเดินทางมาถึงเห็นสภาพบิดามารดาได้แสดงความรังเกียจพญาไธ้เกิดความน้อยใจจึงกลั่นใจตายกลายเป็นหินชาวบ้านเรียกว่า “เขาพญาไธ้” ตั้งอยู่บ้านพญาไธ้ หมู่ที่ 6 ตำบลชะรัด อำเภองหรา ก่อนตายพญาไธ้ได้สาบแช่งบุตรชายขอให้เรือถูกพายุพัดจมกลางทะเล ปรากฏว่าเรือของพญากรุงจีนถูกพายุพัดทุกคนตายหมด กลายเป็นหินเรียกว่า “เขาพญาจีน” ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 4,8,9 ตำบลงหรา ส่วนเรือสำเภา พายุพัดจมทะเลเห็นแต่กงเรือ ลอยโผล่ให้เห็นเหนือพื้นน้ำ ชาวบ้านเรียกว่า “กงลอยร่า” ซึ่งหมายถึงกงเรือลอยโผล่ให้เห็นเหนือพื้นน้ำ นิยมเรียกสั้น ๆ เป็น “กงร่า” นาน ๆ เข้ากลายเป็น “กงหรา” จนปัจจุบัน

ตำบลงหรมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มระหว่างภูเขา พื้นที่ป่าไม้และเป็นแหล่งต้นน้ำ อากาศชื้นเหมาะสำหรับอาชีพทำสวนผลไม้ อย่างพารา และไร่นาสวนผสม
(หมายเหตุ ประวัตินี้บันทึก โดย อาจารย์ทวี ชูโรจน์)

ประวัติความเป็นมาของตำบลสมหวัง

ประวัติบ้านหวัง

เดิมที่ตั้งบ้านหวังพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่ราบ อีกส่วนหนึ่งเป็นพื้นสูงมีไม้ใหญ่ ไม่มีคนอาศัยอยู่เลย ไกลออกไปทางทิศใต้มีหมู่บ้านเล็ก ๆ เรียกว่าบ้านทรัส คือชะรัดทางทิศตะวันตกของภูเขาเขียว มีหมู่บ้านเล็ก ๆ อยู่เช่นกันเรียกว่าบ้านงหรา มีคนหนีคดีความฆ่าคนตายมาจากต่างจังหวัดหนีมาอาศัยอยู่ในถ้ำภูเขาลูกหนึ่ง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของภูเขาเขียว การติดต่อหาอาหารกินก็ติดต่อกับบ้านชะรัดและงหรา เขาอยู่สบายปลอดภัยแล้วเห็นว่าพื้นที่ระหว่างเขาทั้งสองลูกและบริเวณรอบๆ เหมาะแก่การสร้างบ้านมาก จึงลงมือถางป่าโค่นไม้ทำไร่ เขาทำได้ดีจึงไปรับครอบครัวมาอยู่ด้วย ต่อมาก็ชวนพี่น้องมาทำไร่ ทำนา ทำสวน เมื่อมีลูกหลานหลายคร้วเรือนเป็นหมู่บ้านเรียกว่า “บ้านหวัง” เพราะอยู่ระหว่างภูเขา นานมาภาษาเรียกชื่อบ้านก็กร่อนเป็น “บ้านหวัง” และมาเป็นสมหวังในปัจจุบัน เพราะเมื่อ 40 ปีที่ผ่านมา ชาวบ้านหวังช่วยกันสร้างอุโบสถขึ้นที่วัดหวัง เมื่อ พ.ศ. 2502 ท่านพระครูมุติตานุรักษ์ เจ้าคณะตำบลได้ขอพระราชทาน วิสุคามสีมา อุโบสถ วัดหวัง ท่านเขียนรายงานขอพระราชทาน วิสุคามสีมา ปี 2504 ชื่อวัดหวังเป็นวัดสมหวัง

อีกนัยหนึ่ง เขาเล่าเป็นนิทานว่า เมื่อเรือสำเภาของพระเจ้ากรุงจีนแตก คนที่รอดชีวิตแยกย้ายกันกระจัดกระจายไป ส่วนเรือแตกเป็นชิ้น ๆ ไปตกในที่ต่าง ๆ ตามสภาพของโลก เช่น กงหรา ล่าสินธุ์ ผู้คนพวกหนึ่งเดินทางมาทางตะวันออก ตอนค้าสินค้าถึงช่องเขา เวลาอรุณเริกสว่าง หยุดพักเห็นว่าเหมาะเลยอยู่อาศัย ตั้งชื่อที่อยู่ว่า “บ้านหวาง”

(หมายเหตุ ประวัตินี้บันทึกไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 โดยอาจารย์เคลื่อน เพชรภักดี)

ประวัติความเป็นมาของตำบลชะรัด

ทวดโหมหรือมะระโหม เล่ากันแพร่หลายในท้องที่บ้านชะรัด อำเภอองขลา เล่าว่า ทวดโหมเป็นชาวตรังگانู ออกจากบ้านพนจรเรื่อยมาจนถึงเมืองละงู (อำเภอหนึ่งของจังหวัดสตูล) ได้ทราบว่ามีเมืองนี้มีผู้รู้คาถาอาคมแกร่งกล้า เป็นที่เกรงขามของชาวบ้านทั่วไปมีชื่อว่า “โต๊ะงู” ทวดโหมจึงขอร้องให้ชาวบ้านพาตนไปหาโต๊ะงู แต่ชาวบ้านมีความกลัวโต๊ะงูไม่มีใครกล้านำไปจึงเพียงแต่ชี้บ้านโต๊ะงูให้ เมื่อทวดโหมเข้าไปหาโต๊ะงู โต๊ะงูก็จะฆ่าทวดโหม แต่ทวดโหมขอผลัดไปเป็นวันพรุ่งนี้เพื่อให้ชาวบ้านได้มาดูการฆ่าของโต๊ะงูด้วย

พอรุ่งขึ้นชาวบ้านต่างมาดูการฆ่าของโต๊ะงู โต๊ะงูพยายามฆ่าทวดโหมโดยกระโดดเข้าไปแทงทวดโหมถึง 3 ครั้ง แต่ก็ไม่สามารถแทงถึงตัวทวดโหมได้ โต๊ะงูจึงยอมตัวเป็นศิษย์ของทวดโหม

ต่อมาทางกรุงสุโขทัยประกาศหาตัวผู้มีฝีมือ ไปช่วยราชการศึก ทวดโหมรับอาสาปราบศึกจนสามารถตัดศีรษะของแม่ทัพได้จึงได้รับความดีความชอบ และเป็นโทโปรดปรานของ พระเจ้าแผ่นดิน

ขุนนางคนหนึ่งซึ่งเป็นคนใกล้ชิดของพระมหากษัตริย์มีความอิจฉาริษยาจึงคิดจะกำจัดทวดโหม แต่ทวดโหมทราบเรื่องเสียก่อน จึงหนีกลับมาอยู่ที่พัทลุง การหนีกลับมาของทวดโหม ได้นั่งมาในกะทะใบใหญ่ใช้ไม้ไผ่เป็นไม้ค้ำถ่อมาจนถึงคลองชะรัด และได้ปักไม้ถ่อเอาปลายลงไว้ที่ริมคลอง ต่อมาไม้ไผ่ที่ใช้ถ่อมานั้นก็ไต่อกเป็นกอไผ่มาจนทุกวันนี้

ทวดโหมจบชีวิตลงที่บ้านชะรัดนี้เองประชาชนได้จัดการฝังศพของท่านไว้ที่คลองชะรัดแล้วสร้างศาลาร่อมที่ฝังศพท่านไว้ชาวบ้านเรียกว่า “ศพทวดโหม” มาจนทุกวันนี้

(มูลนิธินิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542: 10-11)

ประวัติความเป็นมาของตำบลคลองทรายขาว

ตำบลคลองทรายขาวมีเทือกเขาพญากรุงจีนและเทือกเขาพญาไธ้กั้นเขตแดนกับตำบลชะรัด คลองทรายขาวเดิม ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน คือ บ้านคลองหะหลัง, บ้านทุ่งใหญ่, บ้านโนนวัง โดยมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ทิศเหนือเป็นที่ราบลุ่มมีลักษณะเป็นทุ่งขนาดใหญ่จึงเรียกบริเวณนี้ว่า ทุ่งใหญ่ ต่อมาบริเวณนี้ได้บุกเบิกเป็นที่นา ทางทิศใต้เป็นลำคลองเรียกว่าคลองหะหลังทิศตะวันออกมีพื้นที่อยู่ระหว่างหุบเขา จึงเรียกตามลักษณะพื้นที่ว่า โนนวัง 3 หมู่บ้านนี้แต่ก่อนขึ้นอยู่กับตำบลหงษา ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ประกาศตั้งเป็นตำบลคลองทรายขาว

(หมายเหตุ ประวัตินี้บันทึกไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 โดยนายเลียบ คำชื่น)

ประวัติความเป็นมาของตำบลคลองเฉลิม

ตำบลคลองเฉลิมแยกมาจากตำบลชะรัด อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งในปี พ.ศ. 2516 เป็นสมัยที่ในพื้นที่นี้เป็นพื้นที่สีแดง (พื้นที่คอมมิวนิสต์) ทางราชการได้มีการตั้งศูนย์บัญชาการที่บ้านพุด เรียกว่า ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ที่ตั้งศูนย์คือโรงเรียนบ้านพุด ทรบ.กลาง ในปัจจุบันชาวบ้านเรียกว่า ศูนย์บ้านเหลิม เพราะมีภูเขาสูงหนึ่งซึ่งเรียกกันมาแต่โบราณว่า “เขาเหลิม” มีลำคลองอยู่หน้าภูเขาหนึ่งสาย ต่อมาทางการได้กักตัวผู้ใหญ่บ้าน 6 คน คือ ผู้ใหญ่ชาม, ผู้ใหญ่เชื่อน, ผู้ใหญ่ทิม, ผู้ใหญ่โสะ, ผู้ใหญ่หมาดและผู้ใหญ่หนู เพื่อปรึกษาทางราชการเรื่อง การตั้งชื่อตำบลเพราะว่าขณะนั้นได้มีการตั้งกิ่งอำเภอกงหรา พ.ศ. 2518 ซึ่งห่างจากบ้านเหลิมประมาณ 7 กิโลเมตร ผู้ใหญ่ทั้ง 6 เสนอว่าเนื่องจากบริเวณนี้มีลำคลองหน้าเขาเหลิมก็เลยตั้งบ้านเหลิมเป็นตำบลคลองเฉลิมมาจนถึงปัจจุบันโดยมีกำนันคนแรกในตำบลคลองเฉลิมคือ นายหนู พลนุ้ย

ใบงานที่ 1
เรื่อง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอำเภอองครักษ์

1. ให้นักเรียนเขียนผังความคิดเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอำเภอองครักษ์

2. การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอำเภอองครักษ์จะทำให้เราสามารถเข้าใจถึงอะไร

3. ให้นักเรียนบอกเหตุผลของการตั้งชื่อในตำบลต่าง ๆ มาพอสังเขป

ตำบล	เหตุผล
ตำบลงหรา	....
ตำบลสมหวัง	....
ตำบลชะรัด	....
ตำบลคลอง ทรายขาว	....
ตำบลคลองเฉลิม	....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของอำเภอกงหรา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ (ความเข้าใจที่คงทน)

กงหรา เป็นอำเภอที่ขึ้นกับจังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองพัทลุง สภาพภูมิประเทศทั่วไป ทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูงมีภูเขาสลับซับซ้อน เป็นแหล่งเกิดของต้นน้ำลำคลองหลายสาย พื้นที่จะค่อย ๆ ลาดต่ำไปทางทิศตะวันออกซึ่งเป็นเขตที่มีที่ราบสลับภูเขาหรือควนเตี้ยๆ พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของอำเภอนี้ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ทุเรียน ลางสาด สะตอ ถั่วลิสงและมะพร้าว

มาตรฐานเนื้อหา

1. สภาพทางภูมิศาสตร์ของอำเภอกงหรา
2. พื้นที่ของอำเภอกงหรา
3. ตำแหน่งที่ตั้งของอำเภอกงหรา
4. อาณาเขตติดต่อของอำเภอกงหรา
5. ลักษณะภูมิอากาศและภูมิประเทศของอำเภอกงหรา
6. เขตพื้นที่การปกครอง ประชากร

มาตรฐานที่ปฏิบัติได้

1. สามารถชี้แผนที่อำเภอกงหราได้
2. บอกลักษณะทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไปได้
3. อธิบายภูมิอากาศของอำเภอกงหราได้
4. อธิบายภูมิประเทศของอำเภอกงหราได้
5. ใช้แผนที่ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของอำเภอกงหรา

ทักษะคร่อมวิชา

1. ทักษะกระบวนการคิด
2. ทักษะกระบวนการกลุ่ม
3. ทักษะการเขียนแผนที่

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. ซื่อสัตย์สุจริต
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

คำถามสำคัญ

1. อำเภอองครักษ์ตั้งอยู่ที่ใดของจังหวัดพิจิตร
2. อำเภอองครักษ์มีเนื้อที่ประมาณกี่ไร่
3. เพราะเหตุใดอำเภอองครักษ์จึงมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในจังหวัดพิจิตร
4. อัตราประชากรโดยเฉลี่ยต่อพื้นที่ที่มีความหนาแน่นกี่คนต่อตารางกิโลเมตร

กิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดการเรียนรู้แบบอภิปราย)

คาบที่ 1-2 จำนวน 2 ชั่วโมง

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการอภิปราย

1. ครูชี้แจงแนวทางการปฏิบัติและหลักการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่มละ 5 คน
3. แจกสารการเรียนรู้และหลักการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการอภิปราย

1. ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนศึกษาแผนที่จังหวัดพิจิตรและอำเภอองครักษ์ ขอตัวแทนออกมาชี้ อำเภอองครักษ์ แล้วร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับอำเภอองครักษ์ ดังนี้

- 1.1 อำเภอองครักษ์อยู่ที่ใดของจังหวัดพิจิตร
- 1.2 แต่ละทิศของอำเภอองครักษ์ติดต่อกับอะไรบ้าง
- 1.3 อำเภอองครักษ์มีพื้นที่ทั้งหมดเท่าไร

2. นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับหมู่บ้านของนักเรียน

2. ขั้นอธิบาย

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายรายละเอียดดังนี้

- 1.1 อำเภอองครักษ์อยู่ที่ใดของจังหวัดพิจิตร
- 1.2 มีอาณาเขตติดต่อกับแต่ละทิศอย่างไร
- 1.3 มีพื้นที่เท่าไร

2. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับอำเภอองครักษ์ ดังนี้

- 2.1 หมู่บ้านของนักเรียนตั้งอยู่ตำบลอะไร
- 2.2 นักเรียนอยู่หมู่บ้านอะไร
- 2.3 ตำบลที่นักเรียนอาศัยอยู่มีกี่หมู่บ้าน
- 2.4 ในหมู่บ้านมีกี่หลังคาเรือน

3. ครูแจกใบความรู้ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาร่วมกันพูดคุยถึงรายละเอียดความสำคัญที่ได้จากใบความรู้และร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในอำเภอสงขลา

3. ขั้นสรุป

1. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าห้อง
2. ครูแจกใบงานให้ทำเป็นรายบุคคล
3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงตำแหน่งที่ตั้งของอำเภอสงขลา พื้นที่อาณาเขตติดต่อ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศและเขตพื้นที่ปกครองของอำเภอสงขลา

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แผนที่จังหวัดพัทลุง แผนที่อำเภอสงขลา
2. ใบความรู้
3. ใบงาน
4. ผลงานแต่ละกลุ่ม
5. แบบประเมินความสามารถของแต่ละกลุ่ม

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์	ผู้ประเมิน
1. สามารถชี้แผนที่อำเภอองครักษ์ได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 2.1	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
2. บอกลักษณะทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไป	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 2.2	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
3. อธิบายภูมิอากาศของอำเภอองครักษ์ได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 2.3	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
4. อธิบายภูมิประเทศของอำเภอองครักษ์ได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 2.4	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
5. ใช้แผนที่ระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของอำเภอองครักษ์	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 2.5	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู

เกณฑ์การประเมิน

ความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80	5
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 70	4
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 60	3
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 50	2
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 50	1

เกณฑ์ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล

ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งตรงเวลา	5
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	4
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	3
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	2
สืบค้นข้อมูลได้ไม่ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	1

ความคิดเห็นของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจ
(.....)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

ใบความรู้ที่ 2

สภาพทั่วไป

งขลา เป็นอำเภอที่ขึ้นกับจังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองพัทลุง ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ที่บ้านคลองหวะหลัง หมู่ที่ 8 ตำบลคลองทรายขาว อำเภองขลา ห่างจากศาลากลางจังหวัด ประมาณ 40 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 840 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 159,930 ไร่ หรือประมาณ 255,856 ตารางกิโลเมตร (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. 2543: 10)

สภาพภูมิประเทศทั่วไป ทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูงมีภูเขาสลับซับซ้อน เช่น เขาพญากรุงจีน เขาพญาไธสง เขาชะรัด เขาโนวัง บนภูเขามิป่าไม้และสัตว์ป่ามาก บริเวณเชิงเขามีที่ราบอยู่บ้างเป็นที่ทำไร่ ทำนาของประชากร และเป็นแหล่งเกิดของต้นน้ำลำคลองหลายสาย เช่น คลองชะรัด คลองบ้านพุด คลองหานโพธิ์ เป็นต้น พื้นที่จะค่อย ๆ ลาดต่ำไปทางทิศตะวันออกซึ่งเป็นเขตที่มีที่ราบสลับภูเขาหรือควนเตี้ย ๆ พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของอำเภอนี้ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ทุเรียน ลางสาด สะตอ ถั่วลิสงและมะพร้าว

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองพัทลุง
 ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองและอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับเทือกเขาบรรทัด หรือเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่แบ่งเขตระหว่างจังหวัดพัทลุงและจังหวัดตรัง

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของอำเภองขลา มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน ระยะเวลาตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม ลักษณะอากาศร้อนจัดในเวลากลางวัน หนาวจัดในเวลากลางคืน และฤดูฝน ระยะเวลาตั้งแต่ เดือนกันยายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ลักษณะอากาศอบอุ่นทั้งกลางวันและกลางคืน ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้นมีฝนตกเกือบตลอดทั้งปี ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 6,160 ลบ.ม./ปี นับเป็นอำเภอที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดของจังหวัดพัทลุง อุณหภูมิระหว่าง 20 – 30 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรธรรมชาติ

ป่าไม้ พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้นจะติดอยู่ในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่ – เขาย่า และป่าสงวนแห่งชาติ มีเนื้อที่ประมาณ 95,562 ไร่ บนภูเขามิป่าไม้เนื้อแข็งและเนื้ออ่อนที่สำคัญหลายชนิด เช่น ไม้ตะเคียน ไม้หลุมพอง ไม้บากุกหรือบากุด (ต้นบุญนาค)

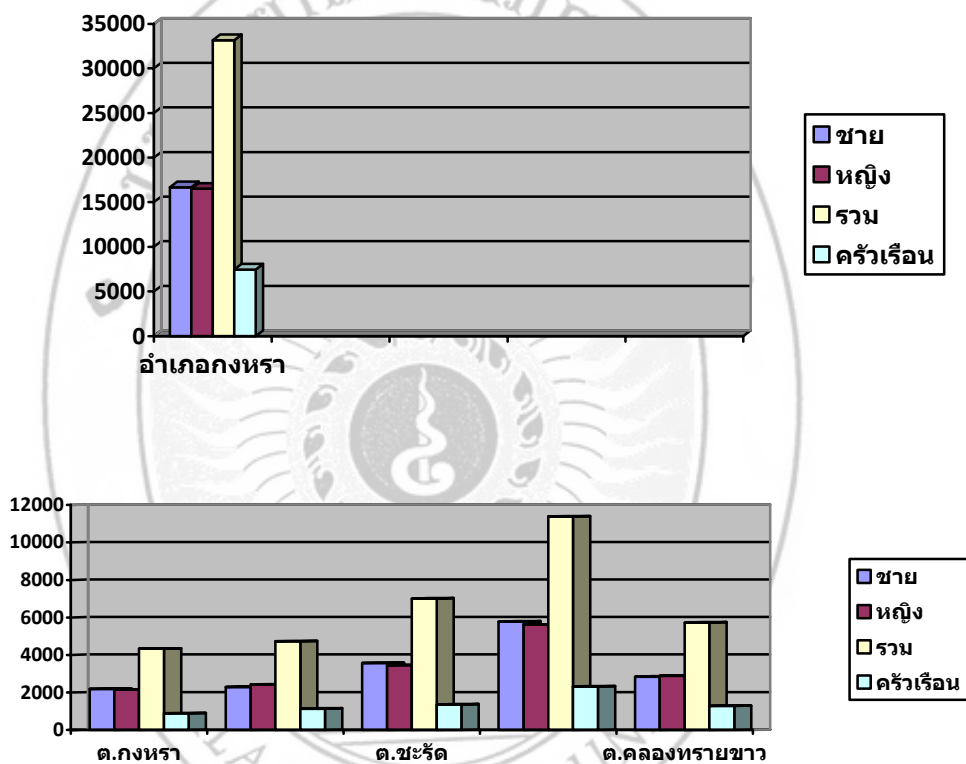
แร่ธาตุ ในอำเภองขลา มีแร่ตะกั่ว ซึ่งมีการทำเหมืองในท้องที่ หมู่ที่ 4 ตำบลคลองเฉลิม

แหล่งน้ำ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีคลองไหลผ่าน 6 สาย คือ คลองหะหลัง คลองหรั่ง คลองทรายขาว คลองบ้านพุด คลองหลักสาม คลองชะร็ด

บ่อน้ำตื้นจำนวน 2,762 แห่ง บ่อน้ำบาดาลจำนวน 79 แห่ง ฝาย จำนวน 54 แห่ง สระน้ำ จำนวน 13 แห่ง ลำคลอง จำนวน 8 สาย

ภูเขา มีเทือกเขาที่สำคัญ ทางทิศตะวันตก คือเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า และแนวทางภูเขาพญาไธสง ซึ่งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เขาปู่ – เขาย่า (อำเภอสงขลา, 2547: 8)

ประชากร

มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 6 คน/ตารางกิโลเมตร (อำเภอสงขลา, 2547: 2-5)

การปกครองออกเป็น 5 ตำบล 45 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลสงขลา มี 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านไสแตระ หมู่ที่ 2 บ้านควน หมู่ที่ 3 บ้านป่าไธสถ หมู่ที่ 4 บ้านเกาะขัน หมู่ที่ 5 บ้านนอก หมู่ที่ 6 บ้านป่าไสออก หมู่ที่ 7 บ้านในมอญ

2. ตำบลสมหวัง มี 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านคลองลำ หมู่ที่ 2 บ้านพังกิ่ง หมู่ที่ 3 บ้านหวังตง หมู่ที่ 4 บ้านหวังออก หมู่ที่ 5 บ้านไสคุณเปลือย หมู่ที่ 6 บ้านนาแต่ หมู่ที่ 7 บ้านทุ่งเลียบ

3. ตำบลชะรัต มี 9 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านควนท่อน หมู่ที่ 2 บ้านวังปริง หมู่ที่ 3 บ้านหัวหรั่ง หมู่ที่ 4 บ้านท่ายางหมู่ที่ 5 บ้านชะรัต หมู่ที่ 6 บ้านนามะพร้าว หมู่ที่ 7 บ้านควนซีแรด หมู่ที่ 8 บ้านทุเล่ หมู่ที่ 9 บ้านสะพานแก้ว

4. ตำบลคลองทรายขาว มี 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านคลองหะหลัง หมู่ที่ 2 บ้านคลองหรั่ง หมู่ที่ 3 บ้านโนนวัง หมู่ที่ 4 บ้านไร่เหนือ หมู่ที่ 5 บ้านทอนตรน หมู่ที่ 6 บ้านท่าเหนาะ หมู่ที่ 7 บ้านทุ่งใหญ่ หมู่ที่ 8 บ้านหน้าวัง

5. ตำบลคลองเฉลิม มี 14 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านโคกไทร หมู่ที่ 2 บ้านพุด หมู่ที่ 3 บ้านศาลาเม็งหมู่ที่ 4 บ้านคู หมู่ที่ 5 บ้านคลองเฉลิม หมู่ที่ 6 บ้านป่าแกตก หมู่ที่ 7 บ้านป่าแกออก หมู่ที่ 8 บ้านนาบอนหมู่ที่ 9 บ้านโหล๊ะจังกระ หมู่ที่ 10 บ้านโนควน หมู่ที่ 11 บ้านนาทุ่งโพธิ์ หมู่ที่ 12 บ้านสี่แยกบ้านพุด หมู่ที่ 13 บ้านน้ำตกไพรวัลย์ หมู่ที่ 14 บ้านคูเหนือ

การคมนาคมทางบก

การคมนาคมระหว่างอำเภอกับจังหวัดโดยใช้รถยนต์เป็นถนนลาดยางระยะทาง 40 กิโลเมตร การคมนาคมระหว่างตำบล หมู่บ้านและอำเภอใกล้เคียงใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นถนนลาดยาง และถนนลูกรัง ดังนี้

1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 412/02 โหล๊ะจังกระ – บ้านนา ระยะทาง 23 กิโลเมตร
  2. ทางหลวงชนบท ระหว่างหัวถนนท่านช่วย – ทุ่งนาซี ระยะทาง 19 กิโลเมตร
  3. ทางหลวงชนบท ระหว่างบ้านปลวกอ่อน – บ้านสมหวัง ระยะทาง 6 กิโลเมตร
  4. ทางหลวงชนบทระหว่างบ้านทุ่งเสียบ – บ้านสมหวัง ระยะทาง 5 กิโลเมตร
- สำหรับเส้นทางเชื่อมระหว่างตำบลหมู่บ้าน เป็นสภาพถนนลูกรัง จำนวน 42 สาย

แผนที่อำเภอกงหรา

ใบงานที่ 2

1. จงอธิบายต่อไปนี้อย่างถูกต้อง

ลักษณะภูมิประเทศ

.....

.....

.....

.....

ลักษณะภูมิอากาศ

.....

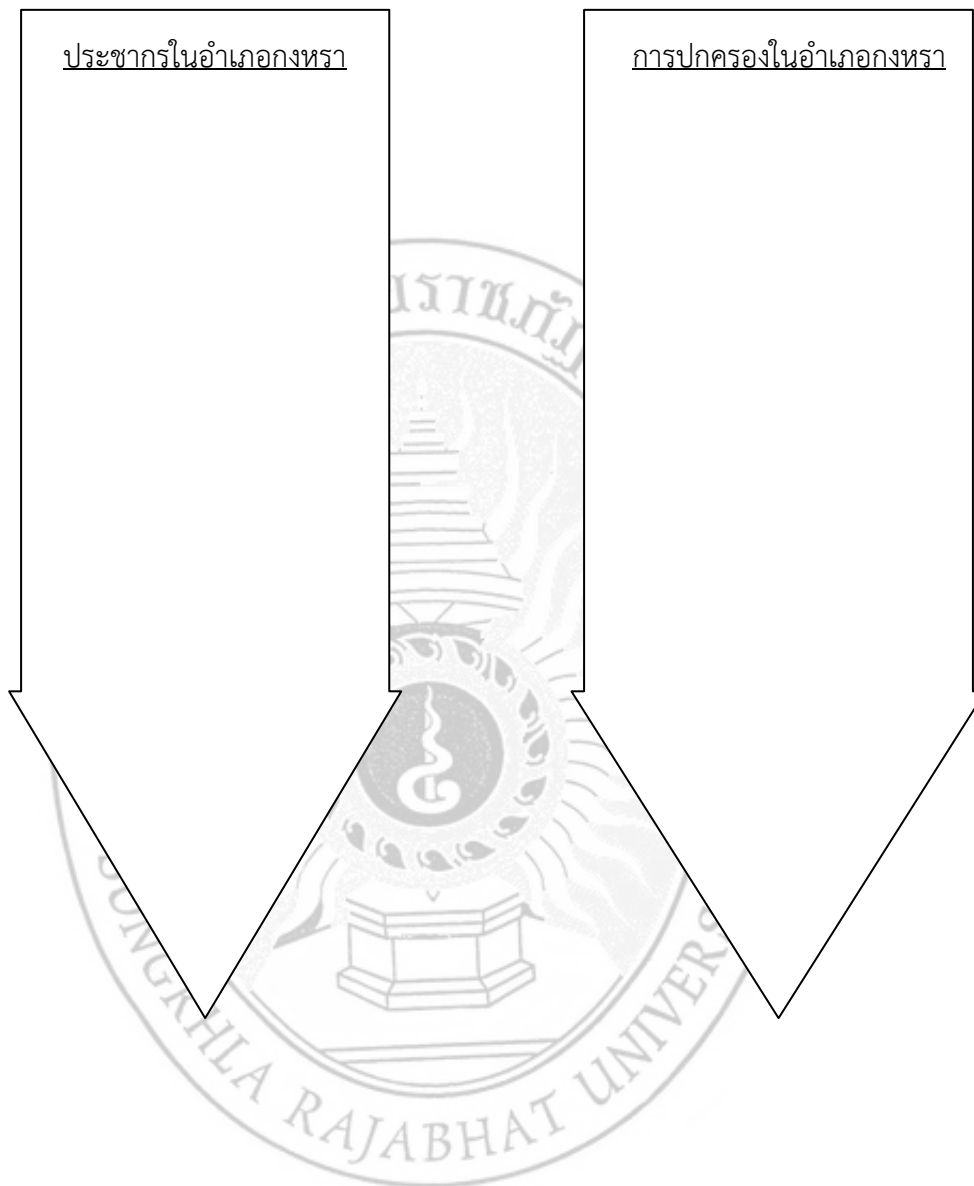
.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนทำแผนผังความคิดข้อมูลเกี่ยวกับ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ ๆ ในอำเภอองครักษ์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

องครักษ์เป็นอำเภอองครักษ์ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะน้ำตกซึ่งมีความสวยที่น้ำชื่นชมเป็นอย่างมาก เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวต่างถิ่นต่างถิ่น สามารถสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นได้ดี

มาตรฐานเนื้อหา

1. สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ
2. การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
3. การเดินทางไปสถานที่สำคัญต่าง ๆ
4. คำขวัญประจำอำเภอ

มาตรฐานการปฏิบัติได้

1. สามารถรณรงค์อนุรักษ์รักษาสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ
2. บอกที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญได้
3. บอกปัญหา สาเหตุปัญหาและแนวทางในการอนุรักษ์ได้

ทักษะक्रमวิชา

1. ทักษะกระบวนการกลุ่ม
2. ทักษะกระบวนการคิด
3. ทักษะการปฏิบัติ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. ซื่อสัตย์สุจริต
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

คำถามสำคัญ

1. สาเหตุอะไรอำเภอองครักษ์จึงมีน้ำตกมากที่สุดในจังหวัดพัทลุง
2. น้ำตกอะไรที่สวยงามที่สุดในอำเภอองครักษ์
3. แหล่งน้ำแบบใดที่แถววัลย์ประเทหม้อข้าวแกงลิงชอบอาศัยอยู่

กิจกรรมการเรียนรู้ (การใช้แหล่งเรียนรู้)

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ

1. ครูชี้แจงแนวปฏิบัติและหลักการในการเรียนรู้ในการทำงานกลุ่ม
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม และให้สำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน
3. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1. ครูซักถามความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนรู้จัก
2. ครูแจกเอกสารใบความรู้ให้นักเรียนศึกษา

2. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม

1. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับฉลากเพื่อเลือกสถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งสำคัญ ดังนี้
  - น้ำตกไพรวัลย์
  - น้ำตก บ้านไร่เหนือ น้ำตกนกกร้า
  - น้ำตกมโนราห์ น้ำตกน้ำน้อย
  - น้ำน้ำตกวังตอ น้ำตกหนานสูง
  - พรุณาแต่ พรุโตะเต็ม
2. นำนักเรียนไปศึกษาจากสถานที่จริง จดจำสิ่งที่ต้องเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผล

1. นักเรียนประเมินความรู้ของตนเองโดยการตอบคำถามในใบงาน
2. ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานการตอบคำถามในใบกิจกรรมของนักเรียน
3. นักเรียนและครูประเมินการทำงานกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปใช้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นคำถาม ดังนี้
  - สาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ ๆ
  - แนวทางแก้ไขปัญหาในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ ๆ

ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์ความรู้และเผยแพร่ผลงาน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ ๆ
2. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยสรุปออกมาในลักษณะของการทำชิ้นงานโปสเตอร์ติดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ความรู้

สื่อ/ แหล่งเรียนรู้

1. ใบงาน
2. ผลงานกลุ่มนักเรียน

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์	ผู้ประเมิน
1. สามารถรณรงค์อนุรักษ์รักษาสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 3.1	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
2. บอกที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 3.2	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
3. บอกปัญหาสาเหตุปัญหาและแนวทางในการอนุรักษ์ได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 3.3	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู

เกณฑ์การประเมิน

ความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80	5
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 70	4
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 60	3
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 50	2
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 50	1
ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งตรงเวลา	5
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	4
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	3
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	2
สืบค้นข้อมูลได้ไม่ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	1

ความคิดเห็นของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจ
(.....)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

ใบความรู้ที่ 3 แหล่งท่องเที่ยว

น้ำตกไพรวัลย์

ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 8 ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

น้ำตกไพรวัลย์เป็นน้ำตกที่สวยงาม และมีน้ำไหลตลอดปี ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียงเข้าไปเที่ยวชมไม่ขาดระยะ และจะมากขึ้นในช่วงเทศกาลแต่ละครั้ง

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

น้ำตกไพรวัลย์อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของหน่วยพิทักษ์ป่าบ้านพุด ซึ่งดูแลรับผิดชอบเรื่องความสะอาด จัดให้มีพื้นที่บริเวณสำหรับการพักผ่อน การรับประทานอาหารและเครื่องดื่มอย่างเป็นระเบียบ หน่วยงานของทางราชการอำเภอกงหรา อบต.คลองเฉลิม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้นำในพื้นที่ได้ร่วมกันแก้ปัญหา พร้อมทั้งพัฒนา ปรับปรุงสถานที่ให้ดีขึ้น จัดระบบการป้องกัน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยมากที่สุดแก่นักท่องเที่ยว

เส้นทางเข้าสู่สถานที่

น้ำตกไพรวัลย์อยู่ห่างจากตัวอำเภอกงหราประมาณ 10 กิโลเมตร โดยเส้นทางสะดวกจากตัวเมืองพัทลุง ใช้เส้นทางหมายเลข 41 พัทลุง - แม่ขรี จากแม่ขรีใช้เส้นทางหมายเลข 4121 และ 4122 อีกประมาณ 22 กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าน้ำตก หรือใช้เส้นทางหมายเลข 4 พัทลุง-ตรัง เลี้ยวซ้ายที่สะพานคลองหมวย และใช้เส้นทางหมายเลข 4122 ระยะทางประมาณ 31 กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าน้ำตก

น้ำตกไพรวัลย์

น้ำตกไพรวัลย์

น้ำตกบ้านไร่เหนือ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “น้ำปลิว”

ตั้งอยู่ที่บ้านไร่เหนือ หมู่ที่ 4 ตำบลคลองทรายขาว สามารถเดินทางคือ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษม ห่างจากตัวเมือง 18 กิโลเมตร แล้วแยกเข้าเส้นทางตามถนน สาย

คลองหมวย - บ้านงหราไปอีก 17 กิโลเมตรก็ถึงน้ำตกไร่เหนือ ต้นน้ำจากเทือกเขานครศรีธรรมราช น้ำตกแห่งนี้ค่อนข้างสูงลดหลั่นเป็นชั้น ๆ สวยงาม มีธรรมชาติสมบูรณ์

น้ำตกบ้านไร่เหนือ

น้ำตกบ้านไร่เหนือ

น้ำตกนกกร้า

ตั้งอยู่ตำบลคลองทรายขาว อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง อยู่ห่างจากอำเภอกงหรา ประมาณ 1.5 กิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของอำเภอกงหรา ที่กำลังได้รับการพัฒนา ให้เป็นสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว ที่นิยมท่องเที่ยวพักผ่อนท่ามกลางผืนป่าธรรมชาติของเขาบรรทัด และนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเดินป่าได้หลายเส้นทาง มีทั้งเดินป่าเลาะริมน้ำและเดินทางไกลออกไปสู่จังหวัดตรัง โดยใช้เวลาประมาณ 7 ชั่วโมง

น้ำตกนกกร้า

น้ำตกนกกร้า

น้ำตกมโนราห์

ตั้งอยู่ตำบลคลองทรายขาว อำเภองหรา จังหวัดพัทลุง เป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม อีกแห่งหนึ่ง อยู่ระหว่างน้ำตกไพรวัลย์และน้ำตกนกรำ ทางเข้าน้ำตกแยกจากทางหลวงหมายเลข 4122 มีถนนลาดยางไปจนถึงน้ำตกมีที่จอดรถกว้างขวาง และมีธารน้ำให้เล่นตลอดทั้งปี น้ำตกมโนราห์ อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต.คลองเฉลิม

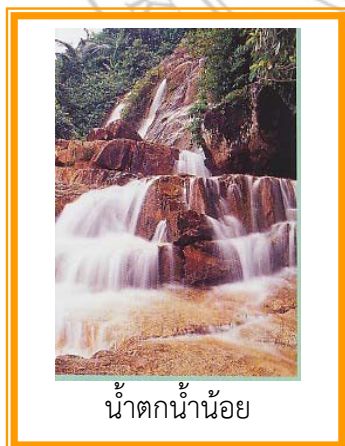
น้ำตกมโนราห์

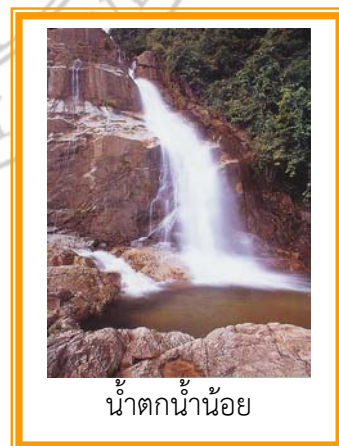
น้ำตกมโนราห์

น้ำตกน้ำน้อย

น้ำตกน้ำน้อยถือได้ว่าเป็นน้ำตกขนาดกลางเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำตกอื่นๆของอำเภองหรา น้ำตกน้ำน้อยอยู่ไม่ไกลจากน้ำตกไพรวัลย์มากนักทางเข้าเป็นถนนลูกรังอยู่ทางขวามือก่อนถึงน้ำตกไพรวัลย์ ประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นถนนทางเข้าหมู่บ้าน สามารถสอบถามเส้นทางได้ตลอดสองข้างทาง เพราะยังไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน เนื่องจากน้ำตกน้ำน้อยยังไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงเท่าที่ควร หากทว่าน้ำตกน้ำน้อยเป็นน้ำตกที่มีรูปแบบการทิ้งตัวของสายน้ำที่สวยงามมาก ทั้งยังสามารถเล่นน้ำได้อย่างมีความปลอดภัยที่ค่อนข้างสูงอีกด้วย น้ำตกน้ำน้อยเป็นน้ำตกที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต.คลองเฉลิม

น้ำตกน้ำน้อย

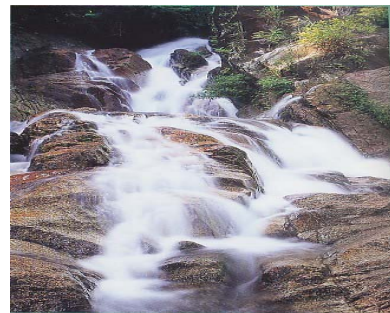
น้ำตกน้ำน้อย

น้ำตกวังตอ

น้ำตกวังตอตั้งอยู่ที่ ตำบลคลองทรายขาว อำเภอองครักษ์ เป็นน้ำตกขนาดกลาง มีทางน้ำไหลเป็นชั้น ๆ หลายชั้นแต่จะชั้น มีลักษณะสายน้ำที่ตกลงมาอย่างสวยงาม ชั้นบนสุดจะมีสายน้ำที่สวยและร่มรื่น เหมาะสำหรับการพักผ่อนสัมผัสอากาศบริสุทธิ์ สำหรับการเดินทางไปพักผ่อน ที่น้ำตกวังตอรถยนต์สามารถเข้าถึงที่ตัวน้ำตกได้ แต่เนื่องจากน้ำตกวังตอเป็นน้ำตกที่ยังไม่เปิดตัวมากนัก การเดินทางควรสอบถามชาวบ้านท้องถิ่น หรือที่ทำการ อบต.คลองทรายขาว

น้ำตกวังตอ

น้ำตกวังตอ

น้ำตกหนานสูง

น้ำตกหนานสูง เป็นน้ำตกที่มีหน้ากว้างของสายน้ำไม่มากนัก แต่จะเป็นน้ำตกที่สูงและตกลงมาในแนวตั้งเกือบ 100 เมตร มีหลายชั้น เมื่อเดินขึ้นไปข้างบนต้องใช้เวลาเดินเท้า ประมาณ 30 นาที จากข้างล่างตรงจุดที่จอดรถ น้ำตกหนานสูงอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลคลองทรายขาว อำเภอองครักษ์และเนื่องจากน้ำตกหนานสูงยังเป็นน้ำตกที่ยังไม่เปิดตัวอย่างเป็นทางการ การเดินทางเข้าไปจึงต้องอาศัยคนนำทางท้องถิ่น

น้ำตกหนานสูง

น้ำตกหนานสูง

พรุณาแด่

ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลสมหวัง อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ชาวบ้านเล่าว่าเดิมเป็นที่อยู่ของชาวไทยมุสลิมชื่อว่า “แคะ” มาปลูกขนา หักร้างถางป่าบริเวณริมพรุ ต่อมาชื่อนายแคะ เพี้ยนเป็น “แต่” หรือ “แด่”

พรุณาแด่เดิมเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ มีความลึกมากสันนิษฐานว่าเกิดจากการยุบตัวของเปลือกโลกเมื่อหลายพันปีมาแล้ว รอบ ๆ เป็นที่อุดมสมบูรณ์มีป่าไม้น้อยใหญ่นานาพันธุ์ เป็นที่อาศัยของสัตว์ป่ามากมาย ต่อมาชาวบ้านได้ทำลายป่าไม้รอบ ๆ พรุและล่าสัตว์ ทำให้สัตว์ป่าค่อย ๆ สูญพันธุ์ไปจนหมดสิ้นคงเหลือแต่แอ่งน้ำที่เป็นพรุรูปร่างคล้าย “บุมเมอแรง” คือโค้งเว้า สภาพของพรุเป็นที่ขังน้ำตามธรรมชาติ เมื่อพื้นที่ดินแข็งมีต้นไม้เล็ก ๆ เจริญงอกงามและบางพื้นที่ของพรุเริ่มมีหญ้าเล็ก ต้นปรีอ ข้าวผี งอกปะปนกับหญ้า “แซมไซ” นอกจากนี้ยังมีเถาวัลย์พวกหม้อข้าวหม้อแกงลิงขึ้นอยู่ตามโคนไม้ ส่วนลึกของพรุเดิม มี 2 แห่ง เรียกกันว่า “หนองนายขุย” และ “หนองราโพธิ์” ต่อมาได้พัฒนาปรับปรุงพรุณาแด่ให้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ขุดลอกพรุ ปรับปรุงเป็นคันคั้นใช้เป็นที่นรอบพรุ กรมประมงได้ปล่อยพันธุ์ปลาจำนวนมากลงในแอ่งน้ำ เป็นปลาตะเพียน ปลายี่สก ปลานิล ปลาบึก

นับได้ว่าพรุณาแด่ นอกจากเป็นแหล่งเก็บน้ำตามธรรมชาติที่ได้รับการพัฒนา สามารถอำนวยประโยชน์เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา ใช้น้ำเพื่อการเกษตรแล้ว ยังเป็นสถานที่ร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

พรุณาแด่

พรุโตะเด็ม

ตั้งอยู่ตำบลชะรัต อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

คำขวัญ คำขวัญอำเภอกงหรา เขาบรรทัดงามสง่า ธรรมชาติเพลินตาฉ่ำอร่ามน้ำตกผลไม้ดก รสอร่อย

ใบงานที่ 3

1. นักเรียนสามารถอนุรักษ์น้ำตกได้อย่างไร

.....
.....
.....

2. นักเรียนใช้น้ำทำอะไรบ้างในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

3. แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอกงหรา ได้แก่

.....
.....
.....

4. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นเจ้าบ้านที่ดีต่อนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....
.....
.....

5. นักเรียนควรปฏิบัติตัวอย่างไร เมื่อไปเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ

.....
.....
.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในอำเภอกงหรา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

อำเภอกงหราเป็นดินแดนที่เก่าแก่ ศาสนาที่นับถือมากที่สุด คือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม โดยได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียและหัวเมืองมลายู และบริเวณหมู่เกาะอินโดนีเซีย ทำให้เกิดการผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมที่สำคัญและมีประชากรนับถือมาก ได้แก่กลายเป็นวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมที่ร่วมกันในอำเภอกงหรา

มาตรฐานเนื้อหา

1. ประเพณีของชาวไทยมุสลิมในอำเภอกงหรา
2. ประเพณีของชาวไทยพุทธในอำเภอกงหรา

มาตรฐานการปฏิบัติได้

1. เข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
2. บอกและอธิบายวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ ๆ ได้
3. อธิบายความสอดคล้องระหว่างประเพณีวัฒนธรรมกับศาสนาและความความเชื่อดั้งเดิมของคนในชุมชนได้

ทักษะคร่อมวิชา

1. ทักษะกระบวนการกลุ่ม
2. ทักษะกระบวนการคิด
3. ทักษะการปฏิบัติ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. ซื่อสัตย์สุจริต
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

คำถามสำคัญ

1. วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นของเราเป็นอย่างไรบ้าง
2. ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่นของเรามีอะไรบ้าง
3. ขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านั้นมีความสำคัญอย่างไร
4. วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์ที่สำคัญมีอะไรบ้าง

กิจกรรมการเรียนรู้ (การจัดการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม)

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการอภิปราย

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ศึกษาภูมิหลังผู้เรียน
3. ศึกษาเนื้อหาสาระ
4. กำหนดเค้าโครง จัดลำดับเนื้อหา
5. เตรียมเทคนิคการนำเสนอ
6. เตรียมสื่อประกอบการบรรยาย
7. เตรียมการประเมินผล

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการอภิปราย

1. ขั้นนำ

1. ครูสอบถามความรู้เดิมกับนักเรียนเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของอำเภอองครักษ์
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
3. แจกสาระการเรียนรู้

2. ขั้นอธิบาย

1. ครูบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมในอำเภอองครักษ์
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำงานกลุ่มการทำกิจกรรม

3. ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมในอำเภอองครักษ์
2. นักเรียนทำใบกิจกรรมในใบงานที่ 4

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

1. นักเรียนประเมินความรู้ของตนเองโดยการตอบคำถามในใบกิจกรรม
2. ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานการตอบคำถามในใบกิจกรรมของนักเรียน

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. รูปภาพ
2. ห้องสมุด
3. อินเทอร์เน็ต
4. ใบความรู้
5. ใบงาน

การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์	ผู้ประเมิน
1. เข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 1.1	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
2. บอกและอธิบายวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ ๆ ได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 1.2	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
3. อธิบายความสอดคล้องระหว่างประเพณีวัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของคนในชุมชนได้	- ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมที่ 1.3	- แบบประเมินความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	- ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู

เกณฑ์การประเมิน

ความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80	5
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 70	4
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 60	3
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 50	2
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 50	1
ความสามารถในการสืบค้นข้อมูล	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งตรงเวลา	5
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	4
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	3
สืบค้นข้อมูลได้ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	2
สืบค้นข้อมูลได้ไม่ครบตามจำนวน ไม่มีรายละเอียดชัดเจน ไม่บอกแหล่งข้อมูล ส่งไม่ตรงเวลา	1

ความคิดเห็นของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจ
(.....)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

ใบความรู้ที่ 4

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาวอำเภอองครักษ์ มีทั้งประเพณีของชาวไทยมุสลิมและ ชาวไทยพุทธผสมผสานกันแม้จะต่างศาสนาแต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบ

ประเพณีของชาวไทยมุสลิมในอำเภอองครักษ์ ได้แก่

1. **ประเพณีการเกิด** หลังจากชาวไทยมุสลิมในอำเภอองครักษ์ได้ทำการสมรสและอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา จนกระทั่งภรรยาเริ่มตั้งครรภ์ ผู้หญิงชาวไทยมุสลิมแต่ดั้งเดิมนั้นจะฝากท้องกับหมอตายะที่เรียกว่า “โตะะบิลัน” และนิยมคลอดที่บ้านตนเอง แต่ในปัจจุบันนิยมไปฝากท้องที่โรงพยาบาลหรือสถานอนามัยใกล้บ้านและมักไปคลอดที่โรงพยาบาล เมื่อคลอดเสร็จก็จะมีพิธี โกองผมไฟ ตั้งชื่อ และทำอาากี้กะฮ์ ประเพณีนี้ให้คุณค่าทางด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว เครือญาติและเพื่อนบ้าน

2. **ประเพณีการเข้าสู่หนัด** เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งที่ชาวไทยมุสลิมในอำเภอองครักษ์ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เรียกประเพณีนี้ว่า “มาชะยารี” ซึ่งเป็นภาษามาลายูถิ่น การเข้าสู่หนัดเป็นการตัดหน่องอวัยวะเพศชาย อันเป็นการปฏิบัติตนให้หมดจดสะอาดเพื่อความเป็นอิสลามมิกชนที่สมบูรณ์ ประเพณีนี้ให้คุณค่าทางด้านการรักษาความสะอาดอวัยวะเพศได้ง่าย แก้ปัญหาเด็กผู้ชายที่มีปลายอวัยวะเพศโตเกินไปแล้วปัสสาวะไม่ออก

3. **ประเพณีตัมมัด-กูรอ่าน** ชาวไทยมุสลิมในอำเภอองครักษ์ ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาของเยาวชนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและแนวปฏิบัติตามหลักของศาสนาอิสลามผู้ปกครองทุกคนมีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่จะให้บุตรหลานเรียนภาษาอาหรับ เพื่อที่จะอ่านคัมภีร์อัล-กูรอ่านได้เมื่อลูกหลานสามารถอ่านได้จึงจัดให้มีประเพณีตัมมัดอัล-กูรอ่านขึ้นเป็นการแสดงความยินดีกับบุตรหลานของตน ขอขอบคุณ ครู-อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนและขอบคุณองค์อัลลอฮ์ ที่ทรงมีพระเมตตา ประเพณีมีคุณค่าทางด้านการศึกษาของบุตรหลานทั้งยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นที่จะศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ

4. **ประเพณีแต่งงาน** ชาวไทยมุสลิมในอำเภอองครักษ์เรียกประเพณีนี้ว่า “การนิกะฮ์” ซึ่งมีความหมายว่า ชายและหญิงมาอยู่ร่วมกันในฐานะ สามี-ภรรยา เป็นการสร้างครอบครัวใหม่ที่ถูกต้องตามระเบียบและข้อบังคับของศาสนาอิสลาม ประเพณีนี้ได้ให้คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ และคุณค่าทางด้านการศึกษา ความเคารพต่อบิดามารดาหรือผู้อาวุโสในครอบครัว เพื่อให้เขาทั้งสองจะได้ใช้ชีวิต การครองเรือนด้วยความรอบคอบและระมัดระวังทำให้เกิดครอบครัวที่มั่นคงและเป็นปึกแผ่น

5. **ประเพณีการหย่าร้าง** มีประเพณีระเบียบแบบแผนของประเพณีการหย่าร้างสืบทอดกันมาเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้ผู้หย่าร้างอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ประเพณีนี้ให้คุณค่าทางด้าน

การปกครองสิทธิส่วนบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย เมื่อมีการหย่าร้างกันถูกต้องตามศาสนบัญญัติ ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นอิสระจะกระทำกิจสิ่งใดก็สะดวกต่างฝ่ายต่างไม่ละเมิดสิทธิของกันและกัน ระดับการหย่าร้างมีถึง 3 ตอล็อก เพื่อให้ทั้งสองได้มีโอกาสประนีประนอมและอาจจะคืนดีกันได้

6. ประเพณีการไปประกอบพิธีฮัจญ์ พิธีฮัจญ์เป็นบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม (รูกนอิสลาม) ข้อที่ 5 ที่กำหนดให้มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติด้วยการเดินทางไปบำเพ็ญพิธีฮัจญ์ที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย 1 ครั้ง ขณะที่มีชีวิตอยู่ในเดือนซุลฮิจญะฮ์ (เดือนที่ 12 ของปฏิทินอิสลาม) หรือการเดินทางก่อนหน้านั้นเล็กน้อยและจะมีการประกอบพิธีฮัจญ์ ในวันที่ 9 – 13 เดือนซุลฮิจญะฮ์ ของทุกปี คำว่าฮัจญ์ นั้นแปลว่า การไปสู่อะลฮ์ การไปเยือน การประกอบพิธีฮัจญ์ จะต้องประกอบพิธีกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญคือ การเอี๊ยะฮ์ราม (การเปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดขาวล้วน) ประกอบด้วยผ้า 2 ชั้น (ห่อขึ้นหนึ่งและนุ่งขึ้นหนึ่ง) พร้อมเนี๊ยะต วุกุฟ (พักสงบ) ที่ทุ่งอารอฟะฮ์ ตอวาฟ (เดินเวียน) บั๊ยะตุลเลาะห์ 7 รอบ ซะแอ (เดิน) ระหว่างเนินเขาซอฟากับมัรวะฮ์ 7 เที้ยว โคนผมหรือขลิบผมไม่น้อยกว่า 3 เส้น และจะต้องทำตามลำดับ ประเพณีได้ให้คุณค่าทางด้านการเสียสละและคุณค่าทางด้านความอดทน

7. ประเพณีงานศพ เมื่อมีผู้เสียชีวิตในหมู่บ้านหรือชุมชนมุสลิม ทุกคนต้องรีบเร่งจัดการเก็บศพ (มัยยิต) ของผู้ตายอย่างรวดเร็ว ด้วยการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แล้วนำไปฝังที่กุโบร์โดยเร็วที่สุดประเพณีได้ให้คุณค่าทางด้านศาสนาและคุณค่าทางด้านสังคมสัมพันธ์

8. ประเพณีวันเมาลิด ชาวไทยมุสลิมในอำเภอสงขลาจะจัดงานวันเมาลิดในเดือนเราะฮ์บิอูลเอาว์ล (เป็นเดือนที่ 3 ตามปฏิทินของอิสลาม) ของทุกปี ซึ่งเริ่มตั้งแต่วันที่ 12 เป็นต้นไป วันเมาลิดเป็นวันคล้ายวันเกิด วันที่อพยพออกจากนครเมกกะสู่เมืองเมดีนา และคล้ายวันถึงแก่กรรมของท่านนบีมะหะหมัด เมื่อถึงวันนี้ชาวไทยมุสลิมในอำเภอสงขลาจะร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่มีสยิด ประเพณีได้ให้คุณค่าทางการเสริมสร้างความสามัคคีที่ดีทางสังคมระหว่างชาวไทยมุสลิมด้วยกัน

9. ประเพณีชียาเราะห์กุโบร์ สามารถกำหนดวันเวลาในการจัดได้ตลอดเดือน ซะฮอบาน (เดือนที่ 8 ตามปฏิทินอิสลาม) เป็นการเยี่ยมสุสานอันเป็นที่ฝังศพของมุสลิม โดยมีการประกอบ พิธีกรรมทางศาสนาเกี่ยวกับการทำบุญอุทิศส่วนกุศลและขออุมมาให้แก่บรรพบุรุษ และผู้ที่มีพระคุณที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ประเพณีได้ให้คุณค่าทางด้านความกตัญญูและคุณค่าทางด้านความสามัคคี

10. ประเพณีการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็น 1 ใน 5 ประการ (รูกนอิสลาม) ที่กำหนดให้มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ แสดงถึงการนอบน้อมและจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์ อีกทั้งเป็นการฝึกความอดทนในขั้นสูงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

11. ประเพณีวันตรุษอีดิลฟิฏริ เป็นเทศกาลของการเข้าสู่สภาพเดิมหลังจากที่ถือศีลอดมาแล้วเป็นเวลา 1 เดือน ซึ่งจะตรงกับวันที่ 1 ของเดือนเซฮาวาล (เดือนที่ 10 ของปฏิทินอิสลาม) และชาวไทยมุสลิมในอำเภอสงขลาจะเรียกประเพณีนี้ว่า “ประเพณีฮารีรายอพอซอ” หรือ “ประเพณีออกบวช” ในวันนี้จะมีการจัดงานรื่นเริง ซึ่งเป็นวันสิ้นสุดของการถือบวชนั่นเอง

12. ประเพณีวันตรุษอีดิลอัฎฮา ถือกันว่าเป็นวันที่เวียนมาสู่การเสียสละเป็นช่วงเวลาที่ชาวมุสลิมทั่วโลกไปประกอบพิธีฮัจญ์ ที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย จะตรงกับวันที่ 10 ของเดือนซุลฮิจญะฮ์ (เดือนที่ 10 ตามปฏิทินอิสลาม) เนื่องจากวันนี้เป็นวันที่เกี่ยวข้องกับพิธีฮัจญ์ ชาวมุสลิมในอำเภอสงขลา จึงนิยมเรียกวันนี้กันว่า “ฮารีรายอฮัจยี” หรือ “ดุฎบะฮ์” การประกอบพิธี

กุรบาน การพบปะญาติมิตรและการจัดกิจกรรมรื่นเริงต่าง ๆ ประเพณีนี้ได้ให้คุณค่าทางด้านการขัดเกลาจิตใจมนุษย์ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน คุณค่าทางด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างญาติมิตรและผู้ที่เป็นมุสลิมด้วยกันและคุณค่าทางด้านการยกระดับจิตใจของมุสลิมให้สูงขึ้น (ค่านวณ นवलสนอง. 2541: 86-90)

ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นอำเภอกงหรา เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันที่มีแบบแผนแน่นอนเป็นสิ่งที่คุณค่าทางด้านสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ทำให้ชาวอำเภอกงหราอยู่ร่วมกันอย่างสงบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้คุณค่าแก่การอนุรักษ์และพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

การประกอบพิธีทางศาสนาของชาวมุสลิมในอำเภอกงหรา

ประเพณีของชาวไทยพุทธในอำเภอกงหรา ได้แก่

1. **ประเพณีการเกิด** ชาวกรงหามีความเชื่อว่า การเกิดเป็นการปฏิสนธิของชีวิตใหม่ ซึ่งมารดาจะตั้งครรภ์ได้ต้องมีการจุดของวิญญูณ ซึ่งจะบอกเหตุให้รู้ด้วยปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น “ผีฟุ้งไต้” (ดาวตก) นิमितฝัน เป็นต้น มารดาต้องดูแลรักษาครรภ์อย่างทะนุถนอม นอกจากนี้ยังมีข้อห้ามและข้อปฏิบัติอีกหลายอย่าง เช่น งดกินอาหารที่มีรสจัด ไม่เผาศพเพราะเชื่อว่าจะถูกลูกวิญญูณรังควาญ เป็นต้น

การฝากครรภ์ เมื่อหญิงมีครรภ์ครบ 7 เดือน จะต้องไปฝากครรภ์กับหมอต้าแย การฝากครรภ์จะต้องเตรียมข้าวเหนียม 1 ชัน หมาก 3 ผล พลู 1 คำ เทียน 1 เล่ม และมะพร้าวห้าว 1 ผล เพื่อนำไปบูชาครูหมอต้าแย หมอต้าแยจะตรวจครรภ์ เพื่อดูสุขภาพของแม่และเด็ก เรียกว่า “คัดท้อง” การทำคลอดและการอยู่ไฟ เมื่อกำหนดคลอด สามิจะต้องจัดหาไม้พิน ก้อนเส้า และทำกิ่งไม้ที่มีหนามหรือหนามไม้ไผ่มาสุ่มไว้ที่ใต้ถุนบ้านตรงจุดที่ภรรยาคลอด เพื่อป้องกันผีกระสือตามความเชื่อของชาวบ้าน ส่วนหมอต้าแยจะ “ตั้งราด” (ตั้งเครื่องบูชา) เพื่อเชิญครูหมอต้าแยมาให้มาช่วยเหลือการคลอดให้เป็นไปด้วยความปลอดภัย ในการตั้งราดจะใช้กระสอบเล็ก ๆ จำนวน 3 ใบ (สานด้วยใบลานหรือกระจูด) เรียกว่า “สอบราด” แต่ละใบใส่เครื่องบูชา ได้แก่ ข้าวสาร 1 กำมือ ด้ายขาว 3 ริว หมากพลู 1 คำ เงินเหรียญ เทียน 1 เล่ม วางเหนือศรีษะของหญิงที่คลอดแล้ว หมอต้าแยจะ “กาศต้ายาย” หรือ

เชิญตายายให้คอยช่วยเหลือในการคลอด เมื่อเด็กคลอดออกมา หมอตำแยจะใช้ผ้าอ้อมควักเสมหะ และน้ำต่างๆ ที่มีอยู่ในปากเด็กเพื่อให้หายใจสะดวกจากนั้น จึงผูกสายสะดือ 2 ครั้ง ในตำแหน่งที่ใกล้กับท้องเด็กแล้วใช้ไม้ไผ่บาง ๆ ตัดสายสะดือ เชื่อว่าจะป้องกันบาดทะยักและวิญญานร้าย ใช้ขมิ้นทาที่สะดือ ปาก ท้อง มือ และเท้า เชื่อว่าจะทำให้เด็กเป็นคนดี แล้วจึงเอาหัวไหลและมหาหิงค์ผูกข้อมือเด็กเพื่อป้องกันไข้หวัด ถัดจากนั้นใช้น้ำอุ่นอาบให้เด็ก แล้วจึงเอาเด็กนอนในกระดังหรือเจ็ย เชื่อว่าจะป้องกันผีต่าง ๆ ได้ รกที่ออกมาพร้อมกับเด็กจะนำไปฝังในที่สุ หรือใต้ต้นไม้ใหญ่ เชื่อว่าเด็กโตขึ้นจะเจริญก้าวหน้าและมีอายุยืน สำหรับแม่ จะต้องอยู่ไฟ 7 วัน โดยใช้ก้อนเส้าเผาไฟราดน้ำหามาห่อก้อนเส้าให้อุ่น ๆ ประคบท้องเพื่อให้อมดลูกแห้งและเข้าอู่ อาหารสำหรับผู้คลอดใหม่จะเป็นอาหารแห้ง และมีพริกไทยปนผสมเชื่อว่าเลือดลมจะเดินได้สะดวก และห้ามกินอาหารบางอย่าง ที่เชื่อว่าเป็นของแสลง เช่น ปลากระเบน ปลาไม่มีเกล็ด ผักบุง ฟักทอง ฟักเขียว ขนุน เป็นต้น เมื่ออยู่ไฟครบ 7 วัน จะเลิกอยู่ไฟเรียกว่า “ออกไฟ” หรือ “ผลักก้อนเส้า” หมอตำแยจะทำพิธี “บักราด” คือการนำเครื่องบูชาออกไปด้วยการบอกกล่าว ให้ครูหมอตายายของหมอและครูหมอของพ่อแม่ของเด็กรับรู้ เครื่องบูชาบักราด ได้แก่ หมาก 3 คำ เทียน 3 เล่ม เงินบูชาครูตามกำหนด ข้าวเหนียวกะทิ ปลาต้มส้ม แล้วจุดธูปเทียน ที่ตั้งราดทั้งสาม เชิญครูหมอตายายของหมอและพ่อแม่ของเด็กมารับเครื่องบูชา เพื่อช่วยดูปกครองรักษาแม่ให้เป็นปกติ หมอตำแยจะนำราดของหมอส่วนหนึ่งกลับบ้านไปบูชาครูหมอตายายที่บ้านของตน พ่อแม่เด็กจะจัดหาไก่เป็น ๆ 1 ตัว มะพร้าว 1 ผล และข้าวสารเหนียว 1 ชัน ให้แก่หมอตำแย ส่วนข้าวสารที่ตั้งราดทั้งหมอตายายและพ่อแม่เด็ก จะนำไปถวายพระสงฆ์ เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ครูหมอตายาย

การเบิกปากเด็กและการขึ้นเปล เมื่อเด็กอายุได้ 3 วัน จะนำออกจากกระดังหรือเจ็ยไปขึ้นเปลจะมีพิธีเบิกปากเด็กด้วยการใช้น้ำนมหรือขี้ม 3 เล่ม ไปจิ้มที่น้ำตาลแว่นหรือขนมหวานแล้วนำไปแหงที่ปากเด็กเพื่อให้เด็กดูดพร้อมด้วยว่าคาถากำกับ การเบิกปากเชื่อว่าจะทำให้เด็กพูดจาไพเราะอ่อนหวาน เสร็จพิธีเบิกปากก็ทำพิธีขึ้นเปล โดยจัดเครื่องบูชาที่เรียกว่า “ที่ลีสอง” หรือ “เครื่องลีสอง” ประกอบด้วยอาหารคาวหวาน 12 อย่าง ขนมขาว ขนมแดง ขนมปากหม้อต่าง ๆ ปลาต้ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหมากพลู มีดโกน หินลับมีด รวงข้าว ตักตา และรูปพระ เป็นต้น หมอจะทำพิธีด้วยการอุ้มเด็กลงบันไดบ้านเพื่อเอาเด็กไปฝากแม่ธรณี แล้วอุ้มเด็กขึ้นทางบันไดเดิม ให้เด็กเหยียบสิ่งต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ เช่น เงินทองที่กองไว้ เชื่อว่าเมื่อเด็กโตขึ้นจะมีฐานะร่ำรวย เป็นต้น ต่อจากนั้นหมอจะวางเด็กลงในเปลว่าคาถา “อ ออ ออ แอ” 3 จบ แล้วร้องเพลงกล่อมเด็กเพราะเชื่อว่าเด็กจะอยู่ในความคุ้มครองของแม่ชื่อทั้งสี่ ท้าวจตุโลกบาล ผู้รักษาทิศทั้งสี่จึงต้องมีการทำแม่ชื่อ และทำขวัญเด็ก

การทำแม่ชื่อและทำขวัญเด็ก วันที่จะต้องทำตรงกับวันเกิดของเด็ก และทำได้ตั้งแต่ลงเปลได้ 4 วัน จนเด็กอายุได้ 15 ปี

ประเพณีเกี่ยวกับการเกิดของชาวกรุงรัตนโกสินทร์ได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน ปัจจุบันประเพณีนี้หมดความนิยม เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่หันไปอาศัยแพทย์แผนปัจจุบัน จะมีอยู่บ้างก็เฉพาะในชนบทที่ห่างไกล

2. **ประเพณีแต่งงาน** เดิมชาวภทราเรียกว่า “ไหว้เมีย” หรือ “กินเหนียว” เมื่อหนุ่มสาวชอบพอกันหรือผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบว่าชายและหญิงคู่หนึ่งมีความเหมาะสมและคู่ควรกันก็จะจัดให้มีพิธีแต่งงานซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

การแยบ เมื่อบิดามารดาฝ่ายชายเห็นสมควรจะขอบุตรสาวผู้ใดทำการมงคลกับบุตรชายของตนแล้ว เมื่อได้ฤกษ์บิดามารดาฝ่ายชายจะแต่งเจ้าแก้วไปแยบถามบิดามารดาฝ่ายหญิงว่าคนนั้นๆ จะมาขอลูกสาวแต่งงานกับบุตรชายคนนั้นจะได้หรือไม่ ถ้าบิดามารดาฝ่ายหญิงไม่ให้ก็อาจกล่าวคำกับผู้เป็นเจ้าแก้วว่า บุตรสาวยังเด็กอยู่ยังไม่รู้จักการเห้การเรือนอย่าเพิ่งมาขอเลย ถ้าจะให้ก็ทำให้แต่งงานหมากมาตามประเพณีเถิด ส่วนจะแต่งงานได้หรือไม่นั้นก็สุดแล้วแต่ดวงชะตาทั้งสองฝ่ายว่าต้องกันหรือไม่ ซึ่งเรียกว่า “บุรณ์” หรือ “นาคสมพงษ์” เจ้าแก้วที่มาแยบก็กลับมาบอกกับบิดามารดาฝ่ายชายตามคำบิดามารดาฝ่ายหญิงที่กล่าวนั้น

การฝากเหมรหรือฝากบ้ำเรอ การฝากเหมรอนี้ คือการที่ฝ่ายชายไปอยู่บ้านฝ่ายหญิงช่วยทำงานทำการต่าง ๆ หรืออาจจะสร้างเรือนหอหรือเพื่อดูแลอุปนิสัยใจคอซึ่งกันและกัน (สมัยก่อนผู้ชายกับผู้หญิงอาจจะไม่เคยรู้จักกันมาเลย) ฝ่ายหญิงก็ต้องเอาใจใส่ปรนนิบัติฝ่ายชาย เช่น ทำอาหารจัดทำกับข้าว เป็นต้น

การแต่งงาน เมื่อใกล้ถึงกำหนดวันแต่งงาน ฝ่ายผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายจะนำหมากพลูแจกญาติพี่น้อง เพื่อบอกงานแต่งงานว่าจะจัดขึ้นในวันใด เมื่อถึงวันงานฝ่ายชายจะจัดขันหมาก 5,15,21 เงินหรือทองเรียกว่า ขันหมากหัว ขันหมากคอ ขันหมากคาง ส่วนขันหมากอื่น ๆ เรียกว่าขันหมากราย เครื่องขันหมากมีเทียนแพ (เทียนขวัญบ้านเรือน) ผ้าขาว 1 พับ เรียกว่าผ้าไหว้และเงินตั้งแต่ 11 -101 บาท ขันหมากรายมีส้มโอ กล้วย อ้อย มะพร้าวอ่อน ฯลฯ สิ่งที่จะต้องมียกอย่างหนึ่งคือ “ไก่อ้วกดำม” หรือ “ไก่อ้วกดำ” คำว่า “แวก” หมายถึงเช่น คำว่า “ดำม” หรือ “ดำ” หมายถึงผีเรือน ไก่อ้วกดำเป็นการเช่นไหว้ปู่ ย่า ตา ยาย หรือไหว้ผีเรือนนั่นเอง การทำไก่อ้วกดำ เขาจะฆ่าไก่ โดยไม่ให้เลือดออกเลย เอาหัวไก่อัดไว้ใต้ปีกนำไปต้มให้สุกที่ไก่อ้วกดำจะมีแหวนสวมปากไก่อ้วกดำเรียกว่า “ไก่อ้วกทอง” นอกจากไก่อ้วกแล้วอาจจะมีเหล้าและของอื่น ๆ ด้วย เมื่อเช่นไหว้ตายายแล้ว เขาจะผ่าไก่อ้วกให้คนถือซีกหนึ่ง ฝ่ายเจ้าสาวเอาไว้ซีกหนึ่ง

ขบวนขันหมากจะไปถึงบ้านเจ้าสาวก่อนเจ้าบ่าว ฝ่ายเจ้าสาวจะมีคนมาคอยประพรหมน้ำพระพุทธรณ์ตามประเพณี เมื่อเจ้าบ่าวมาถึงอาจจะมีคนมาคอยกันเอาไว้ (หลักเจ้าบ่าว) เพื่อขอเงินทองหรือเหล้า ก่อนที่เจ้าบ่าวจะขึ้นบ้าน เด็กจะคอยล้างเท้าให้เจ้าบ่าวก็จะให้รางวัลตามสมควรในบางท้องที่จะมีการเสี่ยงทาย โดยการจัดสิ่งของไว้ในถาด เช่น รวงข้าว มีดโกน หินลับมีด เงินทอง ให้เจ้าบ่าวเหยียบ เช่น เหยียบเงินทองจะมั่งมีศรีสุข เหยียบรวงข้าวจะทำมาหากินได้ดี เหยียบหินแสดงถึงความหนักแน่น เหยียบมีดเป็นคนฉลาดแหลมคม จากนั้นผู้สูงอายุ (ผู้หญิง) ฝ่ายเจ้าสาวมาจูมือเจ้าบ่าวขึ้นเรือน กราบพระพุทธรูปและหมอน 3 ครั้ง บนหมอนมีหมาก 3 คำ กราบครั้งแรกเอามือขวาปิดหมาก คำข้างซ้าย กราบครั้งที่ 2 เอามือซ้ายปิดหมากคำข้างขวา กราบครั้งที่ 3 จับหมากคำที่เหลือเหยียงไปข้างหลัง และมีเงินเหรียญตั้งอยู่บนหมอนด้วย 1 เหรียญเงินเหรียญนี้เป็นส่วนของเจ้าบ่าวที่ต้องเก็บรักษาไว้เป็นเงินกันถุงต่อจากนั้นก็จะนำเจ้าสาวออกมาพบญาติผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าวเพื่อให้เจ้าสาวไหว้แล้วเจ้าบ่าวก็ไหว้ญาติฝ่ายเจ้าสาว เมื่อเสร็จการไหว้ญาติ ผู้ใหญ่แล้วฝ่ายเจ้าสาวก็จะยกอาหารมาให้

เจ้าบ่าวรับประทาน อนึ่งในการที่เจ้าบ่าวหยิบกับข้าว ครั้งแรกจากสำรับที่เจ้าสาวยกมาให้ให้นั้นสำคัญมากถ้าหยิบถูกที่ไม่ตรงตามความหมายอาจจะหมายถึงการอยู่ร่วมกันไม่เป็นสุข เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว เจ้าบ่าวต้องให้ของตอบแทนแก่เจ้าสาวอาจเป็นสร้อยหรือแหวนก็ได้ แล้วทั้งสองฝ่ายก็นำอาหารมาเลี้ยงแขกที่ไปในพิธี เมื่อแขกหรือญาติพี่น้องมารับประทานอาหารเสร็จแล้วจะมีของหวาน คือข้าวเหนียวมีหัวกะทิกับน้ำตาลแจกให้กับแขกที่มาร่วมงาน ด้วยเหตุนี้จึงเรียกว่า “กินเหนียว” ต่อจากนั้นเจ้าบ่าวก็นำเจ้าสาวไปบ้านของตนเพื่อกราบไหว้ผู้ใหญ่ ไหว้เจ้าบ้านผีบ้านผีเรือนเป็นทำนองฝากตัว ในวันต่อไปเจ้าบ่าวเจ้าสาวก็เตรียมขนมนมเนยไปไหว้ญาติผู้ใหญ่เพื่อขอพรทั้งสองฝ่าย

การเรียงสาดเรียงหมอน (ปูที่นอน) เป็นพิธีกรรมที่ทำมาตั้งแต่โบราณซึ่งจะต้องหาฤกษ์ที่ตรงกับวันดี บางคู่แต่งงานแล้วแต่ยังหาฤกษ์ส่งตัวไม่ได้ ต้องรอไปอีกหลายวันก็มี การทำพิธีอาจทำที่บ้านเจ้าสาวหรือที่เรือนหอ โดยจัดห้องนอนไว้ให้คู่บ่าวสาวแต่ต้องให้ผู้ใหญ่ที่แต่งงานอยู่กินกันมาด้วยความสุข เป็นตัวอย่างในการครองเรือน เป็นผู้ปูที่นอนให้ และจะเป็นผู้ขึ้นนอนเอาฤกษ์ แล้วให้คู่บ่าวสาวขึ้นนอนในการนี้ผู้ใหญ่ที่มาทำพิธีให้อาจจะอบรมสั่งสอนชี้แนะวิธีการครองเรือนและอวยพรให้ตอนนี้จะมีผู้ใหญ่ถือขันน้ำมาวางไว้ระหว่างคู่บ่าวสาว 1 ขัน และห้ามมิให้ยกหรือ ถือขันน้ำจนกว่าจะครบ 3 ขัน (ปัจจุบันไม่ค่อยนิยมทำแล้ว)

ประเพณีแต่งงานหรือการไหว้เมียในปัจจุบันการปฏิบัติตามประเพณีแบบดั้งเดิมจะพบเห็นน้อยลง มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนวิธีการของประเพณีให้สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

3. ประเพณีงานศพ มีความเชื่อว่าการตายเป็นเรื่องของวิญญาณที่ละทิ้งร่างกายเดิมเพื่อจุติในภพใหม่หากผู้ตายทำกรรมดีก็จะไปสู่ภพที่ดี หากทำกรรมชั่ววิญญาณก็จะวนเวียนไม่สามารถไปภพใดได้

การจำเริญอายุหรือบังสุกุล เมื่อคนในบ้านป่วยหนักใกล้จะตายญาติจะนิมนต์พระสงฆ์ 5 รูปหรือ 7 รูป มาเจริญพระพุทธมนตร์ เรียกว่า “การบังสุกุลเป็น” เป็นการทำบุญให้ผู้ป่วยเห็นก่อนสิ้นใจ ผู้ป่วยบางรายเมื่อทำพิธีบังสุกุลเป็นแล้วฟื้นไขหายป่วยเป็นปกติถือว่าเป็น “การต่ออายุ” หรือ “การจำเริญอายุ” (เฉลียว เรียงเดช, 2536: 47 ; อ้างถึงใน คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542: 249)

การบอกทาง ก่อนผู้ป่วยจะสิ้นใจ ญาติจะจัดดอกไม้ธูปเทียนบรรจุในกรวยใบตองให้ผู้ป่วยถือพนมมือ หรืออาจนิมนต์พระสงฆ์มารูปหนึ่งและตั้งพระพุทธรูปไว้ใกล้ ๆ แล้ว คอยเตือนให้ผู้ป่วยระลึกถึงพระพุทธคุณด้วยการกล่าวคำว่า “อรหัน” หรือ “พุทโธ” เพื่อจะได้ภาวณา และยึดถือเป็นพุทธานุสสติ เมื่อสิ้นลมหายใจแล้วจะได้ไปสู่สุคติ การให้ผู้ป่วยถือดอกไม้ก่อนสิ้นใจเชื่อว่าจะนำไปบูชาพระเจดีย์จุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ (दनัย ไชโยธา, 2538 : 235 ; อ้างถึงใน คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ, 2542: 249)

การอาบน้ำศพ เมื่อญาติพี่น้องมาพร้อมกันจึงทำพิธีอาบน้ำศพ โดยเอาขมิ้นกับดินเหนียวตำเคล้าให้เข้ากัน แล้วเอาน้ำร้อน น้ำเย็น น้ำมะพร้าวมาผสมเพื่ออาบชำระศพให้สะอาด การอาบน้ำศพจะทำการเฉพาะลูกหลานเป็นการภายในเท่านั้น บางท้องถิ่นจะเอาใบมะกรูด ใบมะนาว และรากสะบ้ามาตำกับขมิ้นทาศพเป็นการดับกลิ่น และฆ่าเชื้อโรค การเอาขมิ้นมาผสมกับดินเหนียว น้ำร้อน น้ำเย็น

และน้ำมะพร้าว นั้น เพื่อแทนธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ส่วนการใช้รากสะบ้า ใบมะกรูด ใบมะนาว มาตำกับขมิ้นทาศพ ถือเป็นประเพณีธรรม

การแต่งศพ เมื่ออาบน้ำศพเสร็จแล้วจะยกศพให้นั่งเงยหน้าขึ้น ใ้ยอดกล้วยทำเป็นกรวย กรอกน้ำผึ้งรวงหรือน้ำตาลเหลวผสมการบูรลงไปในท้องมาก ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ศพเน่าเร็วแล้วจึงแต่งศพด้วยการหิวผมให้ปรกลงมาทางด้านหน้า หวีที่ใช้แล้วหักทิ้งลงในโลงศพ จากนั้นจึงนุ่งห่มให้ศพด้วยชุดที่ผู้ตายชอบใช้เมื่อยังมีชีวิตอยู่ หรือให้นุ่งผ้าขาวทำพอกให้ข้างหลังหางกระเบนอยู่ข้างหน้าหรือไม่นุ่งโจงกระเบนก็ได้ ถ้าใช้กางเกงให้สวมกลับหน้าเป็นหลัง การสวมเสื้อและกัณฑ์กระตุมก็ต้องกลับมาอยู่ข้างหลังแทนข้างหน้าเช่นกัน

การผูกศพและตราสัง หลังจากแต่งศพเรียบร้อยแล้วก็เอาด้ายขาวผูกคล้องมือคล้องเท้า แล้วโยงไปผูกไว้ที่คอ ซึ่งมีความหมายว่าคนมีบ่วง 3 บ่วง คือ บุตร (คอ) ภรรยา (มือ) และทรัพย์สิน (เท้า) บ่วงทั้ง 3 นี้จะมีสิ่งผูกมัดคนเมื่อมีชีวิตอยู่ แล้วเอาดอกไม้ ธูปเทียน หมากพลูใส่ในมือผู้ตาย ซึ่งจัดให้ประสานกันประหนึ่งประนมมืออันแสดงถึงความเป็นพุทธศาสนิกชนและมักจะเอาเหรียญบาทหรือเงินทองใส่ปากผู้ตายด้วยเพราะเชื่อว่าจะได้นำไปใช้ในโลงหน้า แล้วใช้ใบพลูปิดหน้าศพ จากนั้นจึงเอาผ้าขาวห่อศพให้มิดชิดหลาย ๆ ชั้น ใช้ด้ายขาวมัดตราสังเป็นเปลาะ ๆ ให้แน่นตั้งแต่หัวจรดเท้าแล้วนำไปใส่ในโลงให้นอนหงาย

การทำโลง โลงทำด้วยไม้ลักษณะปากผายกว้างกว่ากัน แนวต่อของไม้ที่กันโลงศพจะต้องใช้ดินเหนียวตำผสมกับใบบอนหรือใบฝรั่งยาตลอดเพื่อไม่ให้น้ำเน่าน้ำหนองไหลซึมออกมาข้างนอก แล้วเอาปูนขาวผสมด้วยสิ่งที่ดูดีซิมง่าย เช่น ขี้เลื่อยโรยไว้บน จากนั้นจึงเอาไม้รูดตั้งขวางโลงไว้ 4 อัน เรียกว่า “ไม้ก้านตอง” หรือ “ไม้ข้ามเล” (ทะเล) ใช้ไม้ปาก 7 ซี่ วางบนไม้รูดปาก 7 ซี่ นั้นต้องถักเชือก 3 แห่ง ให้ไปทางเดียวกันไม่กลับไปกลับมาซึ่งหมายถึงการข้ามพ้นแล้วจะไม่กลับไปอีก ครั้นเอาศพลงโลงเรียบร้อยแล้วก็นิมนต์พระสงฆ์มาสวดพระอภิธรรม 1 เติง เรียกว่า “การสวดหน้าศพ” หรือ “สวดหน้าไม้”

การตั้งศพ การตั้งศพจะสร้างเป็นโรงยกพื้น ที่ตั้งศพมีฐานรองรับ 2-3 ชั้น และนิยมจัดให้ศพหันศีรษะไปทางทิศตะวันตก จัดโต๊ะหมู่บูชา ที่พระสงฆ์นั่งสวดพระอภิธรรม และที่แสดง พระธรรมเทศนาอยู่ในที่อันสมควร การตั้งศพบำเพ็ญกุศลที่บ้านอาจเป็น 3 วัน หรือ 7 วัน ขึ้นอยู่กับลูกหลานมากน้อย ถ้ามากอาจรอเวลาถึง 7 วัน หรืออาจขึ้นอยู่กับกำหนดวันเผาด้วยในบางท้องถิ่น หลังจากพระสวดแล้วอาจมีฆราวาสสวดคฤหัสถ์ซึ่งเรียกว่า “สวดมาลัย” ในช่วงดึก ๆ ซึ่งปัจจุบันหาดูได้ยากแล้ว นอกจากนี้ในสมัยก่อนนิยมใช้วง “กาหลอ” บรรเลงในงานศพ แต่ปัจจุบันนิยมใช้พิณพาทย์หรือเครื่องดุริยางค์แทนและอาจจัดให้มีหนังตะลุงหรือโนรามาแสดงด้วย ส่วนกาหลอยังมีบ้างในชนบทเท่านั้น ตลอดเวลาที่ตั้งบำเพ็ญกุศล จะมีการตั้งอาหาร ข้าว น้ำ เช่น ศพวันละ 2 เวลา บางรายมีการเคาะโลงศพบอกให้กินด้วย

การค้ำศพ สมัยก่อนถ้ามิได้เผาศพภายใน 3 วัน 7 วัน จะนำศพมาค้ำไว้โดยการสร้างปากไม้ไผ่ให้กว้างเท่ากำบรัดตัวศพ แล้วมัดม้วนหุ้มศพนำไปค้ำไว้บนต้นไม้ ปล่อยให้เนาจนเหลือแต่กระดูกจึงนำไปเผา หรือไม่ก็ทิ้งไว้จนไม้ไผ่ผุ โครงกระดูกตกลงมากองกับพื้น อีกวิธีหนึ่งเรียกว่า “ค้ำหิน” คือ ค้ำโดยใส่โลงฝังดินไว้ครึ่งหนึ่ง ปิดฝาทั้งด้านบนและด้านล่างป้องกันสัตว์จะมากัดศพ หลังจากนั้นจึงนำไปเผาหรือทิ้งไว้จนเนาเปื่อยเหลือแต่กระดูก

การเผาศพ การเลือกวันเผาศพจะถือเอาวันขึ้นแรมเป็นสำคัญคือข้างขึ้นห้ามเผาวันเลขคู่ ข้างแรมห้ามเผาวันเลขคู่ เช่นวันขึ้น 1 ค่ำ 3 ค่ำ หรือ แรม 2 ค่ำ 4 ค่ำ 6 ค่ำ เหล่านี้จะเผาศพไม่ได้ เชื่อว่าเป็น “วันผีหามคน” แต่ถ้าเป็นวันขึ้น 2 ค่ำ 4 ค่ำ 10 ค่ำ หรือวันแรม 1 ค่ำ 3 ค่ำ 5 ค่ำ เหล่านี้เผาได้เชื่อว่าเป็น “วันคนหามผี” แม้จะตรงกับวันพระ วันอาทิตย์ วันศุกร์ หรือวันใด ๆ ก็ไม่ห้ามในการนำศพออกจากบ้านต้องทำ “ประตูปราง” คือ เอาไม้ 4 อันทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม ผืนผ้าทาบไว้ที่ประตูข้างนอกที่จะเอาศพออกไปประตูปรางนี้เมื่อนำศพออกไปแล้วให้เอาออกทิ้งเสีย ศพที่นำออกไปนี้ต้องให้เท้าออกก่อนและต้องลบรอยเท้าของคนหามเพราะเชื่อว่าผีจะกลับบ้านถูก แล้วจัดกระบวนแห่ศพมีพระภิกษุหน้าหน้า เรียกว่า “พระเบิกทาง” มีการโปรยข้าวตอกไปตลอดทาง เครื่องไทยทานสำหรับถวายพระเบิกทางมี เสือ หมอน มุ้ง ตะเกียง ถ้วยชาม และผ้าไตร นอกจากนี้เตรียมของถวายพระนักรเทศน์ พระสวดบังสุกุล ประกอบด้วย พระบังสุกุล ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องขอขมาศพ หมากพลู บุหรี่ เครื่องดื่มของต้อนรับแขกต้องเตรียมไปให้พร้อมด้วย เมื่อนำศพไปถึงป่าช้า ก่อนเผาต้องหามศพเวียนที่เผาไปทางซ้ายมือ 3 รอบ แล้ววางโลงให้ศพหันศรีษะไปทางทิศตะวันตก ลูกหลานต้องนำ “ข้าวบอก” ซึ่งประกอบด้วย ข้าวปากหม้อ ปลายมีหัวมีหาง เงินใส่ถ้วยไปสังเวยเจ้าเปรว (เจ้าป่าช้า) ที่ชื่อว่า ยายกาลิ ตากาลา แต่ชาวบ้านเรียกกลับกันเป็น ยายกาหลา ตากาหลิ เพื่อบอกกล่าวฝากฝังวิญญาณผู้ตาย สมัยก่อนที่เผาศพมักทำเป็นการชั่วคราว ใช้เสาปักไว้ 4 ต้น มีเพดานเรียกว่า “สามลำ” ปัจจุบันที่เผาศพเป็นเชิงตะกอนหรือเมรุอย่างถาวร

การดับธาตุ หลังจากเผาศพแล้วในวันรุ่งขึ้นประมาณ 6 โมงเช้า จะมีการนิมนต์พระสงฆ์ มาเพื่อดับธาตุโดยลูกหลานจะเก็บอัฐิรวบรวมกับกระดูก ถ้าถ่านทำเป็นรูปคนนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตกรดด้วยน้ำอบไทย แล้วเอาผ้าขาวคลุมไว้ นิมนต์พระสงฆ์ซักผ้าบังสุกุล หลังจากนั้นแปรถ่านให้หันหัวไปทางทิศตะวันออก เก็บกระดูกใส่ผ้าขาวนำไปเก็บไว้ในบัวหรือสตูบ ส่วนถ่านที่เหลือจะนำไปฝังหรือลอยกลางแม่น้ำหรือทะเลต่อจากนั้นจึงมีการทำบุญตักบาตรเมื่อครบ 7 วัน 30 วัน และ 100 วัน

4. ประเพณีวันว่างหรือวันสงกรานต์ เป็นประเพณีที่ชาวกรุงเทพฯถือปฏิบัติกันในเดือน 5 ทางสุริยคติ ตรงกับวันที่ 13 - 14 - 15 เมษายน ของทุกปี และถือกันว่าในวันที่ 13 เมษายน เป็นวันมหาสงกรานต์เชื่อกันว่าวันนี้เป็นวันที่เทวดาประจำปีจะเดินทางออกจากเมือง วันที่ 14 เมษายน เป็นวันเนา ถือกันว่าเป็นวันว่างเทวดา เพราะเทวดาได้ออกจากเมืองไปแล้ว และเทวดาองค์ใหม่ยังไม่มาถึง วันที่ 15 เมษายน เป็นวันเถลิงศกขึ้นปีใหม่ ถือกันว่าเป็นวันที่เทวดาองค์ใหม่ได้เดินทางมาถึงเพื่อรักษาบ้านเมืองต่อไป โดยเฉพาะวันเนา ซึ่งถือกันว่าเป็นวันไม่มีเทวดารักษาบ้านเมือง จึงเรียกกันว่า “วันว่าง” (หมายถึงว่างเทวดา) ทุกคนจะไปร่วมชุมนุมกันที่วัด คนเฒ่าคนแก่จะไปทำบุญบังสุกุล พ่อ แม่ ตา ยาย ที่ล่วงลับไปแล้ว เด็ก ๆ และคนหนุ่มสาวจะนุ่งผ้าใหม่สวยงาม เทียวสนุกสนานมีการรดน้ำซึ่งกันและกันมีการอาบน้ำคนเฒ่าคนแก่หรือการทำพิธีรดน้ำดำหัวหรือพิธีขึ้นเบญจมา บางครั้ง มีการเล่นพนันกันมากในวันนี้ นอกจากนี้ในวันที่ 15 เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นวันเถลิงศกใหม่ เป็นการรับเทวดาองค์ใหม่ ตามหมู่บ้านต่าง ๆ จะมีการทำพิธีรับเทวดา ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า “รับเทวดา” หรือ “รับเทวดา” โดยมีการจัดทำศาลเพียงตาแบ่งเป็นชั้น ๆ สำหรับให้ชาวบ้านนำอาหาร มีข้าวสุก ปลายมีหัวมีหาง น้ำ และธูปสามเหลี่ยมนำไปวางไว้บนศาลเพียงตาเสร็จแล้วพอดอกข้าวบ้านจะรวมตัวกันแห่ศาลเพียงตาไปยังจุดที่กำหนดตามความเหมาะสม แล้วจึง

ทำพิธีสวดมนต์และสวดโองการชุมนุมเทวดาเรียกว่า “บทสักเค” เสร็จแล้วผู้ทำพิธีจะนำน้ำมันตราประพรม หลังจากนั้นชาวบ้านจะนำธงของตนแยกย้ายกันกลับบ้าน โดยนำธงไปปักไว้ บนหลังคาบ้าน เพื่อเป็นสิริมงคลคุ้มครองบ้านเรือนและผู้อยู่อาศัยนอกจากนี้เวลากลางคืนชาวบ้านรวมกลุ่มกันเล่นเพลงบอกหรือว่าเพลงบอกซึ่งเป็นการ ขับเพลงเกี่ยวกับสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์หรือประเพณีวันว่าง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ความกตัญญู และความสนุกสนานรื่นเริงตามประเพณีนิยม ซึ่งควรจะมีการอนุรักษ์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

5. ประเพณีทำบุญเดือน 10 ชาวอำเภอท่งและชาวภาคใต้ทั่วไปเรียกว่า “วันชิงเปรต” หรือ “ประเพณีชิงเปรต” แต่ทางภาคกลางเรียกว่า “วันสารท” หรือ “ประเพณีวันสารทไทย” เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่เปรตชนหรือบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ที่ล่วงลับไปแล้วตามคติความเชื่อของชาวบ้านทั่วไป โดยการทำบุญบริจาคทานถวายพระภิกษุสงฆ์เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย

ประเพณีนี้จะเป็นประเพณีที่สืบเนื่องมาจากคติทางศาสนาพราหมณ์ที่เรียกว่า “พิธีศราทธะ” หรือ “เปตพลี” จัดขึ้นเพื่อทำบุญอุทิศแก่ผู้ตาย เป็นพิธีเช่นให้เปรตชนได้กินได้ใช้ คือ นำข้าวปลาอาหารมาเช่นให้ผู้ตายได้กิน ประเพณีนี้เกิดมาก่อนพุทธกาลครั้งถึงสมัยพุทธกาลพระพุทธรองค์ทรงพิจารณาเห็นว่าประเพณีดังกล่าวมีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้ จึงทรงอนุญาตให้อุบาสกอุบาสิกาถือปฏิบัติต่อไป กำหนดเวลาทำบุญเดือน 10ไว้ 2 ครั้ง คือ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 และวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ชาวบ้านมีความเชื่อกันว่าวันแรม 1 ค่ำ เป็นวันที่ยมบาลปล่อยให้ เปรตชนขึ้นมาเยี่ยมลูกหลานในเมืองมนุษย์ บุตรหลานจะเป็นผู้ทำบุญเลี้ยงต้อนรับครั้งหนึ่งเรียกว่า “ทำบุญเดือน 10 แรก” เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เป็นวันที่เปรตชนจะต้องกลับยมโลก บุตรหลานจะทำบุญเลี้ยงส่งอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับส่งสิ่งของให้นำติดตัวกลับไปด้วย เช่น ขนมที่เก็บกินได้นาน ๆ หอม กระเทียม เป็นต้น

การเตรียมสิ่งของทำบุญ ก่อนถึงวันทำบุญเดือน 10 ประมาณ 2 - 3 วัน จะเตรียมทำขนมที่จะนำไปวัดและแจกจ่ายแก่คนเฒ่าคนแก่ ญาติมิตร ได้แก่

1. ขนมลา มีความหมายใช้แทนเสื้อผ้าที่ใช้อุทิศให้เปรตชน หรือบางท่านเชื่อว่าเส้นของลาเล็ก ๆ ทำให้เปรตกินได้ เพราะเชื่อว่าเปรตมีปากเท่ารูเข็ม ขนมลา มี 2 ชนิดคือ ลาเช็ดกับลาลอยมัน
2. ขนมพองหรือข้าวพอง มีความหมายใช้แทนเป็นเครื่องประดับมีสีสันสวยงาม
3. ขนมเป๋หรือขนมเจาะรู มีความหมายใช้แทนเงินทองเพราะมีลักษณะกลมเจาะรู ตรงกลางคล้ายกับเงินสตางค์ที่มีรูตรงกลาง ซึ่งใช้กันในสมัยก่อน
4. ขนมบ้า มีความหมายใช้แทนเงินเหรียญ เพราะลักษณะเป็นแผ่นกลมคล้ายเงินเหรียญ
5. ขนมเทียน มีความหมายใช้แทนหมอน 2 ชนิด คือ ชนิดไม่สอดไส้และชนิดสอดไส้

นอกจากนี้ยังมีข้าวสาร กะปิ น้ำตาล พริก กระเทียม ปลาเค็ม เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตโดยการจัดขนมและสิ่งของอื่น ๆ ใส่สำหรับหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “หมรับ” ขนาดเล็กใหญ่ตามฐานะของผู้ทำบุญ

การทำบุญ เมื่อจัดเตรียมข้าวของเรียบร้อยแล้ว ก็จะพาไปรวมที่วัดจัดอาหารถวายพระสงฆ์แล้ว ก็จะนำหมรับมารวมกัน นำสายสิญจน์มาวางรอบสิ่งของต่อไปถึงพระสงฆ์ ในบางแห่งอาจจัดทำขึ้นเป็นร้านเรียกว่า “ร้านเปรต” สร้างให้สูงพอสมควร เพื่อให้ทุกคนนำขนมไปวางได้สะดวก นอกจากนี้ผู้ที่ทำบุญจะนำอัฐิของญาติมิตรมารวมเข้ากับพิธี เพื่อแผ่ส่วนกุศลไปยังเจ้าของอัฐิที่ล่วงลับไปแล้ว ถ้าไม่มี

อัฐิก็จะเขียนชื่อในกระดาษรวมลงไปในการบังสุกุล ชาวบ้านจะกรวดน้ำอุทิศไปยังบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อเสร็จพิธีเก็บสายสิญจน์จากนั้น หมุ่ม สาว เฒ่าแก่ และเด็ก จะเฮโลเข้าไปแย่งขนมที่ตั้งเปรตเอาไว้เป็นที่สนุกสนานโดยเฉพาะพวกเด็ก ๆ ส่วนคนเฒ่าคนแก่ นั้น เชื่อว่าการกินอาหารและขนมที่ใช้ในพิธีบูชาหรือเซ่นไหว้ ปู่ ย่า ตา ยาย เสร็จแล้วนั้นจะได้กุศลแรงเป็นศิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวอย่างยิ่งและยังเชื่ออีกต่อไปว่า หากขนมเหล่านี้โดยเฉพาะขนมเทียนถ้านำไปติดตามต้นไม้ เช่น มะม่วง ชมพู เป็นต้น จะให้ผลตก เพื่อความสนุกสนานบางแห่งอาจจะตั้งร้านเปรตให้สูง โดยใช้ไม้หลาชะโอน (หลาโอน) หรือไม้หมากทำเป็นเสาเพียงเสาเดียว ขูดผิวจนเลือนแล้วทาด้วยน้ำมันมะพร้าวหรือใส่ภาชนะแขวนไว้ข้างบนให้น้ำมันย้อยลงมา คนที่ป็นหรือปรับขึ้นไปจะแข่งขันกันขึ้นไปแย่งขนมก็จะได้ด้วยความยากลำบากอาจจะพลัดตกลงมาเป็นที่สนุกสนาน ในการนี้ชาวบ้านที่มีฐานะดีอาจจะให้ทานแก่คนที่ร่วมทำบุญ โดยเฉพาะเด็ก ๆ โดยการโยยทาน หรือเรียกว่า “หวานกัมพุกษ” ชาวปักข์ได้เรียกว่า “หวานกำพริก” คือ การเอาสตางค์หรือเงินเหรียญโยนขึ้นไปในอากาศ แล้วให้คนแย่งชิงกัน

นอกจากจะทำพิธีในวัดแล้ว ชาวบ้านยังมีความเชื่อว่า เปรตบางจำพวกมีบาปหนาเข้าวัดไม่ได้ จึงนำขนมและข้าวของอีกส่วนหนึ่ง ไปตั้งเปรตกันนอกวัดอีกครั้งหนึ่ง คนเฒ่าคนแก่ก็กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้บรรพชนเสร็จแล้วจะมีการแย่งชิงขนมกันอีก จึงเรียกประเพณีนี้ว่า “ชิงเปรต”

ประเพณีทำบุญเดือน 10 หรือประเพณีชิงเปรตนี้ ชาวกรุงเทพฯถือปฏิบัติมาแต่โบราณเป็นประเพณีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ที่ยังคงปฏิบัติกันมาจนถึงทุกวันนี้ ประชาชนที่ไปทำงานที่อื่นเมื่อถึงกำหนดทำบุญเดือน 10 ทุกคน จะกลับมาพร้อมทำพิธีที่บ้าน เป็นการส่งเสริมความผูกพันระหว่างครอบครัวและญาติพี่น้อง และยังเป็นการรำลึกถึงบุญคุณของบุพการีแม้จะล่วงลับไปแล้ว เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่เวทิตี ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ในสังคมสืบไป

6. ประเพณีลากพระหรือประเพณีชักพระ เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน ประเพณีลากพระในสมัยก่อนนั้นว่าเป็นประเพณีใหญ่ทั้งชาวบ้านและชาววัด คือชาวบ้านต้องเตรียมเนื้อเตรียมตัว เตรียมข้าวเหนียวทำต้ม เตรียมที่จะช่วยเหลือวัดตามที่ทางวัดต้องการ และทางวัดก็ต้องเตรียมจัดท่าเรือพระสำหรับให้ชาวบ้านทำพิธีชักลาก เตรียมการโฆษณาให้ชาวบ้านทราบโดยการตีโพนประโคมทั้งกลางวันและกลางคืน ประเพณีลากพระนี้นับว่าเป็นโอกาสที่สำคัญ หมุ่ม ๆ สาว ๆ มีเวลาพบปะวิสาสะกัน แต่งกายประกวดประชันกัน ทำให้รู้สึก ตื่นตาตื่นใจเป็นพิเศษ ก่อนการลากพระ 4-5 วัน หมุ่มสาวจะต้องเตรียมจัดหาเสื้อผ้าใหม่สำหรับแต่งตัวในวันลากพระ

ประวัติเดิมเกี่ยวกับการลากพระนี้ เล่ากันว่าเวลาเข้าพรรษา หรือเรียกว่า พรรษากาลนั้น คือ ตั้งแต่เดือน 8 แรม 1 ค่ำ จนถึงเดือน 11 ขึ้น 15 ค่ำ รวมเวลา 3 เดือน เป็นเวลาที่พระพุทธเจ้าขึ้นไปโปรดพระพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และเมื่อถึงเดือน 11 แรม 1 ค่ำ เป็นเวลาที่พระพุทธองค์เสด็จลงสู่มนุษยโลก ประชาชนพลเมืองที่ทราบข่าวต่างก็พากันไปเฝ้าต้อนรับ ด้วยความยินดีและทำการสักการบูชาพระพุทธองค์นำพระพุทธองค์ไปสู่ที่ประทับ ในการนำเสด็จพระพุทธองค์ไปสู่ที่ประทับนั้น ได้จัดทำบุษบกสำหรับพระภิกษุเจ้าประทับ และนำขบวนแห่กันกลายเป็นประเพณีลากพระมาจนบัดนี้

ในการที่ประชาชนพลเมืองไปทำการต้อนรับพระพุทธองค์นั้นต่างก็เตรียมภัตตาหารไปถวายด้วย และเนื่องจากประชาชนแห่กันไปมาก จึงเป็นเหตุให้ผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายไม่อาจนำภัตตาหารที่เตรียมไปถวายนั้นถวายถึงพระพุทธองค์อย่างทั่วถึง ดังนั้น ประชาชนที่อยู่ห่างออกไปจึงนำ

อาหารของตนห่อด้วยใบไม้ แล้วส่งต่อกันไปถวาย ส่วนคนที่อยู่ห่างออกไปมาก ๆ ก็ปาอาหารที่ห่อด้วยใบไม้แล้วไปถวาย การนำอาหารมาห่อด้วยใบไม้เลยกลายเป็นการห่อข้าวต้มด้วยใบกะพ้อที่เรียกกันว่า “ต้ม” และอาหารที่ปาเข้าไปก็กลายเป็น “การชั้ต้ม” สืบต่อมาด้วย

การเตรียมลากพระ วัดที่จะทำการลากพระจะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าโดย

1. การตีโพนประโคมพระ ก่อนวันลากพระประมาณไม่น้อยกว่า 7 วัน จะมีการประโคมด้วย “การตีตะโพน” หรือ “โพน” หรือเรียกว่า “คุมโพน” ตามที่นิยมเรียกกันทางภาคใต้มี 2 ใบ ตีสลับกัน จะมีการประโคมทั้งกลางวันกลางคืน อันเป็นการเตือนให้ชาวบ้านทราบว่าเป็นวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ที่จะถึงนี้ จะมีการลากพระเพื่อให้ชาวบ้านได้เตรียมตัวจัดหาสิ่งของในการลากพระไว้ให้พร้อม

2. การทำเรือพระ ก่อนหน้าจะมีการลากพระ 2 – 3 วัน ชาวบ้านที่อยู่ใกล้วัดจะไปช่วยพระสามเณร เตรียมการทำบุษบกหรือเรียกกันว่า “เรือพระ” เพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปให้เสร็จทันในวันลากพระ แต่ถ้าวัดใดจะต้องมีการเตรียมการมากเพราะขาดอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ต้องมีการเตรียมล่วงหน้ามากขึ้นตามแต่ความจำเป็น การทำบุษบกเรือพระนี้ “ลากพระเรือ” วัดที่จะทำการลากพระทางบกก็ประกอบบุษบกบนโคลน ซึ่งเรียกว่า “นาค” เพื่อทำการลากพระพื้นดิน หรือเรียกว่า “ลากพระบก”

2.1 การลากพระบก ผู้เตรียมจะต้องจัดทำบุษบกสำหรับประดิษฐานบนร้านม้า ซึ่งวางอยู่บนไม้สี่เหลี่ยมสองท่อนที่วางขนานกัน เรียกว่า “นาค” หรือ “หัวเรือ” ทางด้านหน้าของ หัวเรือเรียกว่า “หัวนาค” ด้านหลังเรียกว่า “หางนาค” แผงที่กั้นทั้งสี่ด้านของร้านม้าเรียกว่า “ฝาผนัง”

อุปกรณ์สำหรับประกอบเรือพระทั้งหมดนั้น จะต้องเตรียมไว้ประจำสำหรับวัดเมื่อต้องการนำมาประกอบเมื่อใดก็ได้ประกอบได้สะดวก เมื่อขึ้นใดซำรุดก็ต้องการซ่อมแซมล่วงหน้า หัวนาค หรือ หัวเรือ และหางนาคนั้น ทำด้วยไม้แกะสลักเป็นรูปลดลายเป็นรูปพญานาค 2 ตัว คือ ตัวผู้และตัวเมียอย่างละหัว แล้วมีการทาสี ระบายสี ประดับกระจกสีไว้อย่าง บนตัวพญานาคหรือหัวเรื่อนั้นประกอบเป็นร้านขึ้น (หรือนั่งร้าน) สูงประมาณ 1.5 เมตร เรียกกันว่า “ร้านม้า” บนร้านม้านี้วางบุษบกสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปรอบร้านม้าทั้งสี่ด้าน ใช้ฝาที่สานด้วยไม้ไผ่มีลวดลายระบายสีตามลักษณะของการสานยกดอกแต่ในปัจจุบันนี้บางวัด ใช้สังกะสีหรือ ไม้กระดานเขียนลวดลายประกอบมาใช้ทำเป็นฝาแทนการสานลวดลายด้วยไม้ไผ่ บุษบกที่ทำเป็นยอดสวयงามเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปนั้น เรียกกันว่า “ยอดนม” บนร้านม้า นอกจากวางบุษบกประดิษฐานพระพุทธรูปแล้ว ยังใช้วางโพน 2 ใบ คนตีโพนประโคมและระฆังนั้นก็นั่งบนร้านม้า ทั้งได้นิมิตพระสงฆ์ขึ้นไปยืนบนร้านม้าในเวลาลากพระก็มี และบางที “ต้ม” ที่ชาวบ้านนำไปทำบุญซึ่งได้ร้อยไว้เป็นพวงก็นำไปแขวนไว้หรือวางไว้บนร้านม้าด้วย โดยรอบ ร้านม้านี้มีการปักธงสามเหลี่ยมด้วยผ้ายาวประมาณ 2-3 เมตร ด้านละ 3 ธง ที่หัวเรือคือด้านหน้าของเรือพระมีเชือกขนาดใหญ่วัดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 เซนติเมตร (ขนาดพอกำรอบ) ยาวประมาณ 20 – 30 เมตร เพื่อใช้ในการลากพระข้างละ 1 เส้น เชือกนี้ใช้เชือกมะนิลา หรือ เชือกไยมะพร้าว หรือหวายขนาดโตทั้งเส้น โดยไม่ต้องควั่น (หวายแดงหรือชาวบ้านบางแห่งเรียกว่า “หวายคำพวน”)

2.2 การลากพระเรือหรือลากพระทางน้ำ ใช้บุษบกสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปในลำเรือเรียกกันว่า “เรือพระ” เครื่องประโคมก็นำไปในเรือลำนั้นเมื่อตกแต่งบุษบกเสร็จแล้ว ใช้เชือกผูกที่หัวเรือไปต่อกับเรือลำอื่น ๆ เพื่อทำการลากพระต่อไป การตกแต่งเรือพระสำหรับ ลากทางเรือนี้

ไม่สู้จะยุ่งยากเท่ากับการ ตกแต่งเรือพระสำหรับลากทางบกเพราะเพียงแต่หาเรือสำหรับประดิษฐาน บุษบกได้สะดวกก็พอแล้ว ไม่ต้องทำร้านม้าย่างเรือพระบก

การลากพระ ใช้เชือกที่ผูกไว้สำหรับลาก 2 เส้น ข้างหน้าเรือพระเป็นที่ให้ผู้ที่ไปทำการ ลากพระทั้งหมดสวมเข้ายื่นประจำเชือก แล้วทำการลากพระไปยังที่หมายซึ่งได้กำหนดไว้ ซึ่งโดยปกติ แล้วสถานที่ที่จะลากพระไปทำการสมโภชนั้น ต้องไม่ห่างไกลเกินไปนัก โดยประมาณว่า นับตั้งแต่พระ ฉันท์จันทัน (ฉันทอาหารเช้า) แล้ว จะทำการลากเรือพระไปถึงให้ทันถวายภัตตาหารเพลพอดี ผู้คนที่ไป ลากพระนั้นมีทั้งหนุ่มสาว และผู้ใหญ่ต่างส่งเสียงไชโยให้ร้องกันตลอดทาง โดยมีคนคุมขบวนเป็นผู้ถือ ธงคอยโบกให้สัญญาณเพื่อความพร้อมเพรียง บางแห่งที่ทางสะดวก ผู้ลาก บางพวกก็ลากแย่งทางกัน ทำความสนุกสนานให้แก่ขบวนลากพระมากขึ้น ส่วนคนตีโพนประโคมก็ตีประโคมไปตลอดทาง (ไม่ใช่ เครื่องขยายเสียง) ถ้าต้องการให้ผู้ลากทำการลากให้เร็วก็ตีโพนประโคมให้ถี่เข้า เมื่อได้ลากเรือพระไป ถึงที่หมายและถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์แล้ว ก็รวมกันลากพระกลับวัดของตนต่อไป

ประเพณีลากพระนี้ นอกจากจะลากในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 แล้ว ยังมีการลากพระใน วันแรม 1 ค่ำ เดือน 5 หรือในโอกาสอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือในการทำถนนหนทางก็มี เช่น ถ้าจะทำถนน ไปที่ใดก็กำหนดจะลากพระไปที่นั่น อันเป็นการเร่งให้การสร้างถนนหนทางเสร็จเร็วขึ้น

ใบงานที่ 4

1. ให้นักเรียนบอกคุณค่าของประเพณีต่าง ๆ ของชาวไทยมุสลิมในอำเภอสงขลา ดังต่อไปนี้
  - 1.1 ประเพณีการเกิดให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.2 ประเพณีการเข้าสู่นิตให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.3 ประเพณีตัดผมตัด-กูรอนให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.4 ประเพณีแต่งงานให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.5 ประเพณีการหย่าร้างให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.6 ประเพณีการไปประกอบพิธีฮัจญ์ให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.7 ประเพณีงานศพให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.8 ประเพณีวันเมาลิตให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.9 ประเพณีซียาเราะห์กูโบวีให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.10 ประเพณีการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.11 ประเพณีวันตรุษอีดีลฟิฏรีให้คุณค่าทางด้าน .....
  - 1.12 ประเพณีวันตรุษอีดีลอัฎฮาให้คุณค่าทางด้าน .....

2. ให้นักเรียนนำพิธีกรรมที่กำหนดให้ เติมลงในประเพณีของชาวไทยพุทธให้ถูกต้อง

หลักเจ้าบ่าว   การจำเริญอายุ   พิธีศราทระ   การตั้งรชาด   ทำบุญบังสุกุล

  - 2.1 ประเพณีการเกิด .....
  - 2.2 ประเพณีแต่งงาน .....
  - 2.3 ประเพณีงานศพ .....
  - 2.4 ประเพณีทำบุญเดือน .....
  - 2.5 ประเพณีวันว่าง .....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เรื่อง ภาษาถิ่นและทรัพยากรทางธรรมชาติในท้องถิ่น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ภาษาและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยเบื้องต้นในการดำรงชีวิตของทุกท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีภาษาและทรัพยากรธรรมชาติไม่เหมือนกัน ก่อให้เกิดภาษาถิ่นขึ้นมา จำเป็นต้องมีการดูแลรักษาให้ลูกหลานต่อไป

มาตรฐานเนื้อหา

1. คำเปรียบเทียบกับของอำเภอองครา
2. จำนวนที่น่าสนใจในภาษาถิ่นของอำเภอองครา
3. พืชสมุนไพรในท้องถิ่นของอำเภอองครา

มาตรฐานการปฏิบัติได้

1. เข้าใจความหมายของสำนวน คำเปรียบเทียบกับในท้องถิ่น
2. รู้จักและสามารถนำพืชสมุนไพรในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทักษะคร่อมวิชา

1. ทักษะกระบวนการกลุ่ม
2. ทักษะกระบวนการคิด
3. ทักษะการปฏิบัติ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. ซื่อสัตย์สุจริต
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

คำถามสำคัญ

1. วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรบ้าง
2. มีแนวทางในการอนุรักษ์ภาษาถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร
3. อธิบายคุณค่าของภาษาถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้ (กิจกรรมการบรรยาย)

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ศึกษาภูมิหลังผู้เรียน
3. ศึกษาเนื้อหาสาระ
4. กำหนดเค้าโครง จัดลำดับเนื้อหา
5. เตรียมเทคนิคการนำเสนอ
6. เตรียมสื่อประกอบการบรรยาย
7. เตรียมการประเมินผล

ขั้นที่ 2 ขั้นบรรยาย

1. ขั้นนำ

1. ครูสอบถามความรู้เดิมกับนักเรียนเกี่ยวกับภาษาถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติของอำเภอองครักษ์
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
3. แจกสาระการเรียนรู้

2. ขั้นอธิบาย

1. ครูบรรยายเกี่ยวกับภาษาถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอองครักษ์
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำงานกลุ่มการทำกิจกรรม

3. ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอองครักษ์
2. นักเรียนทำใบกิจกรรมในใบงานที่ 5

4. ขั้นติดตามผล

1. นักเรียนประเมินความรู้ของตนเองโดยการตอบคำถามในใบกิจกรรม
2. ครูประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากผลงานการตอบคำถามในใบกิจกรรมของ

นักเรียน การซักถามและการทำแบบฝึกหัด

สื่อ / แหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. สวนสมุนไพรในท้องถิ่น
3. ใบงาน

การประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์	ผู้ประเมิน
1. เข้าใจความหมายของ สำนวน คำเปรียบเทียบกับ ในท้องถิ่น	- ตรวจสอบบันทึก กิจกรรมที่ 1.1	- แบบประเมิน ความสามารถ ในการตอบ คำถามใน ใบกิจกรรม	- ได้คะแนน ไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู
2. รู้จักและสามารถนำ พืชสมุนไพรในท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	- ตรวจสอบบันทึก กิจกรรมที่ 1.2	- แบบประเมิน ความสามารถ ในการตอบ คำถามในใบ กิจกรรม	- ได้คะแนน ไม่ต่ำกว่า 3 คะแนนจาก 5 คะแนน	ครู

เกณฑ์การประเมิน

ความสามารถในการตอบคำถามในใบกิจกรรม	
ระดับคุณภาพ	คะแนน
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80	5
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 70	4
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 60	3
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 50	2
นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องต่ำกว่าร้อยละ 50	1

ความคิดเห็นของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....
 .....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจ
 (.....)

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ใบความรู้ที่ 5

คำเปรียบเทียบ สำนวน

คำที่ใช้เปรียบเทียบ นอกจากจะชัดเจนมีน้ำหนักแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยอารมณ์ที่สนุกสนานอีกด้วย เช่น

1. เพื่อนเหมือนหมาฉิ่ง หมายถึง จับต้นจนปลายไม่ถูก
2. ต้นเหมือนหมาล่า หมายถึง แสดงอารมณ์ร้ายเหมือนถูกเก็บกดมานาน (ต้น หมายถึง ตุ, ล่า หมายถึง ล่ามผูก)
3. ต้นเหมือนเป่าซาก หมายถึง คิดเท่าไร ๆ ก็คิดไม่ออก
4. แน่นเหมือนฉัดโหนด หมายถึง แน่นหนาเกินที่สลายได้ (ฉัด หมายถึง ตะ โหนด หมายถึง ต้นตาลโตนด)
5. ใจเหี่ยวเหมือนหุ่ยรุ่ม หมายถึง ความหวังดับวูบลงทันที
6. มึกเหมือนพลัดมาบ หมายถึง ตึ่มมากเกินไปเหมือนไม่เคยพบ (มึก หมายถึง ตึ่ม, มาบ หมายถึง ที่ลุ่มที่มีธารน้ำไหลสายเล็ก ๆ)
7. แผลงเหมือนไก่จ้อ หมายถึง พูดเอาพูดเอาจนไม่ปล่อยจิ้งหะให้เพื่อนโต้ตอบได้เลย มักใช้กับการด่า
8. หอบเหมือนหมายิกแลน หมายถึง แสดงอาการเหนื่อยหอบอย่างมากหรือหอบเหมือนหมาแลน (ยิก หมายถึง ไล่ แลน หมายถึง ตะกวอด ตามพระจะกวอด)
9. นวนเหมือนทางบอน หมายถึง แสดงอาการอ่อนปวกเปียกลงไฟ
10. เมล่อเหมือนหญ้าอุดข้อง หมายถึง พอเขาได้ดีแล้วลืมเรา (เมล่อ หมายถึง เสียรู้, ไม่สมควรข้อง หมายถึง ภาชนะที่ใช้ใส่ปลาที่จับได้ ที่ต้นและตัวใหญ่ ปากแคบ มักसानด้วยไม้ไผ่)
11. ชี้อร้านเหมือนเรือด หมายถึง รอแต่จะกินแต่ไม่ทำงาน
12. ตาล่อเหมือนหมาโถกรถเห็ง หมายถึง อยากได้จนเกินไป (ตาล่อ หมายถึง อยากได้)
13. หน้าเหมือนหนังสือจิ้น หมายถึง สีหน้าบอกไม่ถูก
14. คู่เหมือนรอกเกาะหัวไต้ หมายถึง ต้องเจียมเนื้อเจียมตัวเพราะข้อจำกัด (คู่ หมายถึง ขดตัว รอก หมายถึง กระจรอก ไต้ หมายถึง ไม้กระทุ)
15. คมเหมือนขวานเหียน หมายถึง ทำเหมือนฉลาด แต่จริงๆ โง่ (เหียน หมายถึง ลี๊ก) เหมือนผีแห้งกับโลงฟูก หมายถึง พอ ๆ กันทั้งคู่
16. จนย่นไม่ตัน หมายถึง จนไม่มีอะไรเลย จนยิ่งกว่าจน (ย่น หมายถึง ตะบันหมากตัน หมายถึง อุด)
17. คำเหมือนกล้วยหมกลิ้ม หมายถึง คำมาก ๆ (ใช้กับลักษณะคนผิวดำ)

18. โถกเหมือนลูกเคย	หมายถึง	ราคาถูกมาก ๆ ถูกยิ่งกว่าปลาที่ใช้ทำกะปิ
19. ฉาวเหมือนหมาเห่าจีน	หมายถึง	ทำเสียงดังเอะอะเป็นที่ครั่นเครง
20. กินเหมือนแพะข้อง	หมายถึง	กินไม่เลือก กินหมดเกลี้ยง กินทุกสิ่งทุกอย่าง

สำนวนที่น่าสนใจในภาษาถิ่น

รักวัวเสียสวน-รักนวล หมายถึง ได้อย่างเสียอย่างเสียนา
 ถึงแก่กะแพร-ถึงแก่กะนาย หมายถึง ของดีไม่มีคำว่าล้าสมัยหรือของดี ถึง แก่ก็มีค่า
 หงอกพอกเป็นขี้เสื่อ-อย่าเชื่อพ่อลุง หมายถึง ผู้ชายถึงอายุมากก็ยังเจ้าชู้
 เข้หน้าท่า-พรวัดเอง หมายถึง มักไม่เห็นคุณค่าหรือยำเกรงคนใกล้ชิด
 ชั้นนอกเปาะ (ป้อ) หมายถึง เก่งแต่พูด ท่าดีทีเหลวทำนองไก่ออกบ่อน
 นาดมากหวาเดิน หมายถึง พูดมากกว่าทำ
 หน่อใหญ่หวาลำ หมายถึง ทำตัวเกินวงศ์ตระกูล
 นอนแอบปลวก หมายถึง นอนข้างภรรยามีครรภ์แก่
 เอาป่าไปตรันวานหมี่ หมายถึง เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคนอื่นจนเป็นอันตรายแก่ตัว
 เอาไข่แยงรังต่อ หมายถึง หาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว
 หนังแกมโขน, โจรแกมนาย หมายถึง ดุนิสัยไม่ออกว่าอย่างไรแน่
 เชื้อแบ้งมากกว่าเชื้อเคย หมายถึง สนใจความงามมากกว่างานบ้าน

ภาษา

ภาษาที่คนในท้องถิ่นหรือคนพื้นเมืองกรุงเทพฯ ใช้พูดกันนั้น จัดอยู่ในกลุ่มภาษาถิ่นภาคใต้หรือเรียกกันสั้น ๆ ว่า “ภาษาใต้” ซึ่งมีระดับเสียงและถ้อยคำสำนวนแตกต่างไปจากภาษากลางหรือภาษาถิ่นกรุงเทพฯ กลุ่มคนที่ใช้ภาษาใต้ คือ คนอยู่ในพื้นที่จังหวัดชุมพรลงไปถึงจังหวัดนราธิวาส ในแต่ละจังหวัดที่ใช้ภาษาใต้ด้วยกัน ยังมีภาษาถิ่นแตกต่างกันไปบ้างทั้งถ้อยคำและสำเนียง โดยเหตุที่จังหวัดพัทลุงตั้งอยู่ใจกลางของภาคใต้ ภาษาถิ่นจึงค่อนข้างบริสุทธิ์กว่าจังหวัดที่ติดต่อกับต่างประเทศหรือภาคอื่น ๆ

คนในท้องถิ่นอื่นมักเข้าใจว่า คนพัทลุงมีนิสัยแข็งกระด้าง ดุร้าย สาเหตุที่ทำให้เข้าใจเช่นนั้นอาจเป็นเพราะว่าคนพัทลุงพูดห้วนๆ เสียงห้าว เข้าลักษณะกระโชกโฮกฮาก ทั้งนี้เนื่องมาจากภาษาถิ่นพัทลุงนิยมใช้คำสั้น ๆ และบางคำก็เปลี่ยนเสียงสระและเสียงวรรณยุกต์ทำให้ฟังกระด้างไม่นุ่มนวล รื่นหู เหมือนภาษากลาง และภาษาบางท้องถิ่นในภาคใต้

ภาษาถิ่นในอำเภอสงขลา หากเป็นชาวไทยมุสลิมจะพูดภาษายาวีบ้างแต่ไม่มากนัก มีการเรียนการสอนทั้งภาษาอาหรับและยาวี (มีโรงเรียนสอนศาสนา 6 แห่ง)

พืชของท้องถิ่น

อำเภอสงขลาที่มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 115,185 ไร่ จำนวน 4,864 ครัวเรือน สภาพการผลิตพืชท้องถิ่นที่สำคัญได้ดังนี้ ข้าว ยางพารา ทุเรียน กล้วยน้ำว่า ผักกาดนกเขา ลูกเหรียงกระโดน ย่านนางสะตอ กล้วยเถื่อนผักกูด มะมุดหรือส้มมุดลองกอง มะพร้าว มังคุด

ยางพารา

ยางพารา

ลักษณะ

ยางพาราเป็นไม้ยืนต้น เนื้อไม้ค่อนข้างแข็ง สูง 30-40 เมตร เปลือกลำต้นอ่อนมีสีเขียว ต้นแก่เปลือกสีเทาอ่อน เทาดำหรือสีน้ำตาล เปลือกลำต้นมี 3 ชั้น ท่อน้ำยางอยู่ในชั้นเปลือกอ่อนชั้นในสุด โดยเวียนจากซ้ายไปขวาทำมุม 30-35 องศา จากกลางขึ้นบน ดังนั้นจึงต้องกรีดเปลือกยางจากบนลงล่าง เอียงจากซ้ายไปขวาเท่ากัน ใบเป็นใบประกอบ มีใบย่อย 3 ใบ มีรูปร่างเรียวยาว ผลัดใบในฤดูแล้ง จะออกดอกตามมุมในแถบปลายกิ่งพร้อมกับการแตกใบใหม่ผลมีเมล็ด 3 เมล็ด อยู่ภายในเป็นลาย ๆ เมื่อแก่จะแตกออกมีเสียงดัง

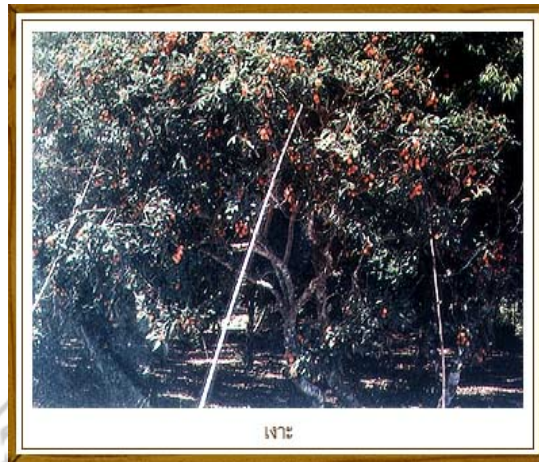
แหล่งที่พบ

ยางพาราชอบขึ้นในดินร่วนระบายน้ำดี มีปริมาณฝนตกปานกลาง ประมาณ 2000-2500 มม. กระจายตลอดปี มีความชื้นสูง อุณหภูมิประมาณ 23-27 องศาเซลเซียส ดินมีสภาพความเป็นกรด - ด่าง ประมาณ 4 - 4.5 พันธุ์ยางพาราที่นิยมปลูกในพัทลุง ได้แก่ พันธุ์จีที 1 พีอาร์ 255 อาร์ อาร์ไอเอ็ม 500 พีบี 5/51 และพีอาร์ 261 มีการปลูกยางพาราทั่วไปเกือบทุกอำเภอ แต่อำเภอที่ปลูกยางพารามากคือกงหรา ศรีบรรพต ศรีนครินทร์ ตะโหมด บางแก้ว เขาชัยสน

ความสัมพันธ์กับชุมชน

ชาวบ้านได้อาศัยสวนยางพาราเป็นแหล่งยังชีพ เพราะการรับจ้างกรีดยางโดยแบ่งรายได้กับเจ้าของสวนยาง นับเป็นการพึ่งพาซึ่งกันและกัน เมื่อต้นยางพาราหมดอายุยังสามารถนำต้นไปขายทำรายได้ดีแก่เจ้าของ โดยสามารถนำไม้ยางไปใช้ในการก่อสร้าง และทำเฟอร์นิเจอร์สวนยางพารา ยังช่วยให้เกิดความชุ่มชื้นแก่พื้นดิน เพิ่มพื้นที่สีเขียวแก่ประเทศ ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอกงหรา มีพื้นที่ปลูก 26,803 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 338.28 กก./ไร่

เงาะ

วิธีการปลูก

ขยายพันธุ์โดยการตอนกิ่ง ทาบกิ่ง ต่อดตา ตัดตา ซึ่งการต่อดตาและตัดตาเป็นวิธีที่นิยมกันมาก การปลูกเงาะ มักปลูกในช่วงฤดูฝน เนื่องจากดูแลรักษาง่าย โดยขุดหลุมลึกประมาณ 30 เซนติเมตร แล้วนำพันธุ์เงาะอย่างดี มาใส่ลงในหลุมที่ใส่ปุ๋ยรองกันหลุมไว้แล้ว จากนั้นก็ต้องคอยดูแลกำจัดศัตรูพืช รดน้ำ ใส่ปุ๋ย จนต้นเงาะมีอายุได้ 3 ปีขึ้นไปก็จะออกผล

คุณค่า

เป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมมาก โดยเฉพาะในอำเภอองครักษ์ นิยมปลูกเงาะพันธุ์โรงเรียน ซึ่งมีแหล่งกำเนิดที่อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้ออ่อนจากเมล็ด เนื้อหนาสีขาวชุ่มฉ่ำเล็กน้อย กรอบ ไม่เละ มีรสหวาน ผลิตเพื่อบริโภคและขายทำรายได้แก่เกษตรกรมากทุกปี

ทุเรียน

ผลทุเรียน

วิธีการปลูก

ทุเรียน มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Durio mansoni* Bakh ทุเรียนบ้านเรียกว่า *Durio Zibethinus* Linn ในแหล่งดินร่วนที่มีน้ำพอสมควรและฝนตกชุกความชื้นในอากาศร้อยละ 75 ต้นทุเรียนบ้านที่มีอายุมากจะให้ผลตกในแต่ละต้น นับได้หลายพันลูก เมื่อผลสุกจะร่วงหล่นจากต้นด้วยธรรมชาติ ในเวลาตอนกลางคืนหรือในระยะเวลาที่มีลมพัด ลักษณะของผลทุเรียนบ้านมีลักษณะผลมีทั้งขนาดปานกลาง ค่อนข้างใหญ่ จนถึงขนาดผลเล็ก ทุเรียนมีกลิ่นหอมเมื่อสุกและจะโชยกลิ่นไปได้ไกล เนื้อทุเรียนบ้านจะมีลักษณะบาง บางต้นมีเนื้อหุ้มเมล็ดค่อนข้างหนา แต่บางต้นเนื้อบางหุ้มเมล็ดไม่มิด และเมล็ดจำนวนมาก เนื้อทุเรียนให้รสชาติหวานหอมและมันอร่อย

ในปัจจุบันมีการขยายพันธุ์ทุเรียนบ้าน โดยใช้เมล็ด เพาะพันธุ์แล้วนำไปปลูกตามสวนผลไม้ ต้นทุเรียนบ้านก็จะเติบโต ประมาณ 5 ปี ก็จะให้ผลในปัจจุบันทุเรียนบ้านความนิยมในการบริโภคจึงมีการขยายพันธุ์แพร่หลายขึ้น

คุณค่าประโยชน์

1. ให้คุณค่าทางโภชนาการ เนื้อทุเรียนมีแป้งให้คาร์โบไฮเดรตสูง ชาวบ้านนำมารับประทานเป็นอาหาร ได้หลายชนิดทั้งประเภทรับประทานสดหรือนำไปปรุงอาหารเป็นของหวาน ได้แก่ น้ำกะทิ ทุเรียนรับประทานกับข้าวเหนียวและเมื่อถึงฤดูที่ทุเรียนเป็นลูกในแต่ละครั้งมีจำนวนมาก ชาวบ้านจะนำไปแปรรูปเป็นทุเรียนกวน ซึ่งทุเรียนบ้านกวนจะให้รสชาติหวานหอมมากเนื้อทุเรียนกวน มีลักษณะละเอียดชาวบ้านจึงนิยมบริโภคทุเรียนบ้านกวนมาก
2. ให้คุณค่าทางภูมิปัญญา โดยเปลือกทุเรียนบ้านนำไปปรุงเป็นยาสมุนไพร ต้มกินเป็นยาคุมธาตุสมานแผล แก้กานขางลงท้อง ใบใช้ต้มกินเอาน้ำกินขับพยาธิ เปลือกทุเรียนยังสามารถนำไปใช้ เป็นภาชนะต้กล้ำน้ำล้างมือ ล้างปากเมื่อรับประทานเนื้อทุเรียนเสร็จแล้ว จะช่วยขจัดกลิ่นทุเรียนได้ดียิ่ง

กล้วยน้ำว้า

กล้วยน้ำว้า

กล้วยน้ำว้า

ลักษณะ

เป็นพืชยืนต้น สูงประมาณ 2.5 เมตร เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว มีลำต้นอยู่ใต้ดิน กาบใบ ซ้อนเกยกันเป็นท่อน ตั้งตรงอยู่เหนือดินขึ้นมาดูคล้ายลำต้น ใบเป็นแผ่นขนาดใหญ่เรียกว่า ใบตอง ผลออกเป็นเครือ มีหลายหวีผลสุกจะมีสีเหลือง ให้ผลได้ตลอดปี

แหล่งที่พบ

มีปลูกอยู่ทั่วไปตามบ้านเรือน

ความสัมพันธ์กับชุมชน

เป็นพืชที่นิยมปลูกกันมาก ขึ้นง่าย ใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน เป็นสมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ ได้หลายอย่าง เช่น

1. หั่นผลกล้วยดิบเป็นชิ้นบาง ๆ ผึ่งแดดให้แห้ง บดให้ละเอียดจนเป็นแป้งแล้ว ใส่ขวดโหล เวลาปวดท้องเนื่องจากโรคกระเพาะอาหาร เอาผงกล้วยน้ำว้า 1-2 ช้อนโต๊ะใส่ลงในถ้วย เติมน้ำผึ้ง 1 ช้อนโต๊ะผสม คนให้ทั่ว กินวันละ 4 ครั้งก่อนอาหารและก่อนนอน
2. ใช้เนื้อกล้วยห้ามกินสด หรือใช้ผงกล้วยน้ำว้าดิบ กินรักษาอาการท้องเดิน

ความสำคัญทางเศรษฐกิจ

เป็นพืชที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ผลกล้วยน้ำว้าทำรายได้ให้แก่ผู้ปลูก ประมาณหวีละ 10-20 บาท ขายลำต้นนำไปลอกเปลือกแก่นำต้นอ่อนลวกเป็นผักจิ้มน้ำพริก หรือหั่นแล้วนำไปตองเป็นกับข้าว ขายใบตองนำไปใช้ประโยชน์ในการห่ออาหารและขนมมานาชนิด

ผักกาดนกเขา

ลักษณะ

เป็นพืชตระกูลหญ้าสูง ประมาณ 4 - 6 นิ้ว ลำต้นมีขนอ่อน ๆ ตลอดถึงใบและยอดใบกลม ปลายมน ขอบใบโค้งหยักเล็กน้อย หน้าใบและหลังใบเป็นขนดอกมีสีเขียว เกสรดอกขาว ออกที่ปลายยอด ไม่มีผล

ส่วนที่ใช้เป็นอาหาร ยอดและลำต้นอ่อน หรือกินสดเป็นผักเหนาะ รสชาติเย็นหอมอมขมนิด ๆ ขยายพันธุ์โดยเมล็ดในดอกที่แก่เต็มที่ ผักกาดนกเขาให้ผลผลิตทุกฤดูที่สำคัญ ผักกาดนกเขาไม่มีส่วนไหนเป็นพิษ

ลูกเหริยง

ลักษณะ

เหริยงเป็นไม้ยืนต้น สูงถึง 50 เมตร ลำต้นเปลือกเรียบหนา สีเทาปนเขียวอ่อน มีกลิ่นฉุน ไม่ค่อยมีกิ่งก้านที่ลำต้น ลักษณะของใบเป็นแบบขนนก พุ่มกลม แผ่ ไม่กว้างแต่พุ่มใบแน่นทึบ มีสีเขียว แต่ละข้อใบมีใบย่อย 40 - 70 คู่ เมื่อใบแก่จัดจะเป็นสีเหลือง แล้วร่วงจนหมดต้น แล้วจึงผลิใบใหม่มาทดแทน ออกดอกเป็นช่อ ช่อดอกรวมกันเป็นกระจุก มีดอกย่อยจำนวนมาก ติดกันเป็นช่อกลมทรงพุ่ม

ช่อดอกจะห้อยระย้า กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดยาว ดอกฝอยจะมีก้านดอกสั้น และใบประดับยาวรองรับ

ผลเหรียญจะออกเป็นฝักตรงกว้าง 3-4 เซนติเมตร ยาว 20-30 เซนติเมตร ฝักเหลืองอ่อนมีสีเขียวแก่จัดจะเปลี่ยนเป็นสีดำเปลือกฝักแข็ง เมล็ดเหรียญเรียงตามขวางของฝัก เมล็ดมีลักษณะเป็นรูปไข่ ขนาดเล็กกว่าสะตอ มีจำนวนประมาณ 15 - 20 เมล็ดต่อฝัก เมล็ดมีเปลือกหุ้มเนื้อในสีเขียวเข้ม มีกลิ่นฉุน

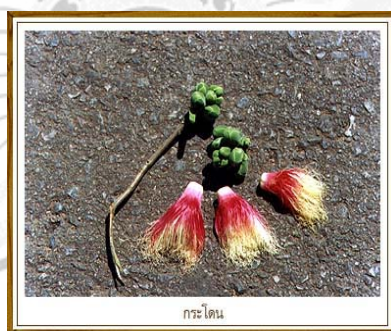
แหล่งที่พบ

พบโดยทั่วไปในป่าของเทือกเขา ทั้งบริเวณป่าบนเขา ที่ราบเชิงเขา ป่าเบญจพรรณ

ประโยชน์

ชาวบ้านจะนำลูกเหรียญหรือหมานเหรียญมารับประทานเป็นผักสด โดยใช้เป็นผักเหนาะทำเป็นผักแกง หรือผักดองที่ให้คุณค่าทางอาหารสูงประเภทหนึ่ง

กระโดน

กระโดน

ชื่ออื่น กระโดน (ภาคกลาง - ภาคใต้)

กระโดนเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง เรือนยอดเป็นพุ่มกลม สูงประมาณ 10 - 20 เมตร มีเปลือกไม้หนาสีน้ำตาลปนเทา หรือสีน้ำตาลดำ ใบเป็นใบเดี่ยวขอบใบเป็นหยักตื้น ๆ แต่ถี่มากจนดูคล้ายมีขอบใบเรียบ ใบขนาดยาว 10 - 20 เซนติเมตร กว้าง 6 - 15 เซนติเมตร เมื่อถึงระยะเวลาออกดอกในมกราคม - มีนาคม ของทุกปี จะทิ้งใบหมดแล้วผลิใบใหม่ พร้อมกับออกดอก โดยออกดอกที่ปลายกิ่งหรือเหนือรอยแผลใบใกล้ ๆ ปลายกิ่ง ลักษณะดอกเป็นดอกช่อ ขนาดช่อละ 6 - 12 ดอก ขนาดดอกยาวประมาณ 4 - 5 เซนติเมตร แต่ละดอกมีกลีบรองดอก กลีบดอกรูปช้อนยาว 3 เซนติเมตร มีสีเขียวอ่อน บริเวณขอบกลีบและโคนกลีบดอกเป็นสีชมพู มีเกสรตัวผู้สีขาวมากมายอัดแน่นกันเป็นพู่ และมีโคนก้านเกสรสีแดงรวมกัน เกสรตัวเมียอยู่ที่โคนกลีบดอก ภายในมีรังไข่แบ่งเป็น 6 ช่อง แต่ละช่องมีไข่อ่อน 1 - 3 หน่วย ซึ่งจะกลายเป็นผลในเดือนมีนาคม - พฤษภาคม กระโดนขยายพันธุ์โดยเมล็ดและการตอนกิ่ง ชอบที่แสงแดดจัดและแห้ง พบทั่วไปตามป่าทุ่ง ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณชื้นและอาจพบประปรายในป่าอื่น ๆ ทุกภาคของประเทศไทย เนื่องจากเป็นไม้ที่ทนต่อความแห้งแล้ง ไฟป่า โรค

พืชและแมลงต่าง ๆ ได้ดี กระโดน เรียกกันว่า "ต้นโดน" พบมากและมีอยู่ทั่วไป จนเป็นชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านต้นโดน" ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟบ้านต้นโดนด้วย

ประโยชน์

1. ดอก มีรสฝาดเล็กน้อย นิยมรับประทานเป็นผักสดของชนมจีน
2. ยอดอ่อนและผล มีรสฝาดมากกว่าดอกจึงมักใช้ในลักษณะผักสดจิ้มกับน้ำพริกที่มีรสจัด
3. ใช้ในการก่อสร้าง อาคารบ้านเรือนโดยใช้เนื้อไม้มาทำเสา กระดาน ตง ออกไก่ทำเรือทำครกสาก
4. ใช้รักษาโรค เปลือกไม้ นำมาเป็นยาขับเสมหะ ดอก เป็นยาบำรุงหลังคลอด ผลช่วยย่อยอาหาร เมล็ด ใช้เป็นยาแก้พิษ

คุณค่าสารอาหารของใบอ่อนกระโดน 100 กรัม ประกอบด้วย

คาร์โบไฮเดรต 16.9 กรัม โปรตีน 2.6 กรัม ไขมัน 0.5 กรัม ใยอาหาร 1.9 กรัม ฟอสฟอรัส 18.0 มิลลิกรัม เหล็ก 1.7 มิลลิกรัม แคลเซียม 1.3 มิลลิกรัม ไนอะซิน 1.8 มิลลิกรัม วิตามินซี 1.26 มิลลิกรัม วิตามินบี 10.1 มิลลิกรัม วิตามินบี 20.88 มิลลิกรัม วิตามินเอ 3958 หน่วยสากล

ย่านนาง

ชื่ออื่น

ย่านนาง , ชันยอ , วันยอ

ลักษณะ

ลำต้น

เป็นไม้เถาเลื้อยเกี่ยวพันไม้อื่น มีหัวใต้ดิน

ใบ

เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว ใบกลมรีปลายแหลม สีเขียวเข้ม หน้าและหลังใบเป็นมัน

ดอก

ดอกสีเหลืองเล็กออกเป็นช่อ จากข้อเถาแก่

ผล

ผลกลมออกเป็นช่อคล้ายลูกเฒ่าไข่ปลา ผลอ่อนสีเขียว แต่พอสุกสีเหลือง

ความสัมพันธ์กับชุมชนและความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนที่ใช้เป็นอาหาร

ใช้ยอด/ใบเพสลาด/ผลอ่อน (ใช้แกงเลียง ส่วนผลสุกกินเล่น)

ใช้เป็นอาหารประเภท	แกงเลียง ผัด แกงกะทิ
รสชาติ	เมื่อปรุงเป็นอาหารให้รสหวานปะแล่มธรรมชาติ
ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	เถาแก่ที่ติดหัวหรือผลสุก
ฤดูกาลที่ให้ผลผลิต	ให้ยอดทุกฤดูกาล และให้ผลในฤดูแล้ง

สะตอ

ลักษณะ

สะตอ เป็นพันธุ์ไม้ป่าที่ชอบขึ้นในดงดิบ หรือภูเขาในภาคใต้ของประเทศไทย สะตอเป็นไม้ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ลำต้นค่อนข้างตรงโตเต็มที่ที่มีความสูงประมาณ 15 - 33 เมตร เปลือกหนาสีน้ำตาลปนเทาและค่อนข้างเรียบ ต้นขนาดใหญ่อาจมีเส้นรอบวงถึง 3 เมตร เนื้อไม้สีเปลือกไข่ แกนสีแดง กิ่งของสะตอจะแผ่ออกทุกทิศกระจายเป็นวงกว้าง รัศมีของพุ่มใบประมาณ 10 - 15 เมตร สะตอมีใบแบบใบประกอบและเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ ก้านหนึ่งๆมีใบย่อยมาก ลักษณะของดอกเป็นดอกช่อออกตรงปลายกิ่งบริเวณนอกของทรงพุ่ม ช่อดอกเป็นปุ่มสีเหลืองอ่อน ช่อดอกหนึ่ง ๆ มีดอกย่อยเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ก้านดอกสีเขียวสด ยาวประมาณ 0.5 - 1.5 ฟุต ดอกเมื่อบาน จะมีฐานรองรับขนาดเท่า ไข่ไก่ ซึ่งชาวภาคใต้เรียกว่า "โหม่ง" หรือ "โหม่งตอ" ที่โหม่งตอมีเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียอัดแน่นอยู่ เมื่อเกสรทั้งสองเพศผสมกันแล้ว เกสรตัวผู้จะหลุดร่วงไปเหลือแต่เกสร ตัวเมีย แล้วค่อยเจริญเป็นฝักอ่อนๆ เป็นช่อห้อยประมาณ 3 - 24 ฝัก สะตอ 1 ฝัก คือ ผลหนึ่งผล ที่มีหลายเมล็ดเจริญเติบโตกลางปุ่มดอก แก่เต็มที่ฝักยาวประมาณ 12 - 18 นิ้ว กว้างประมาณ 1-1.5 นิ้ว สีเขียวเกลี้ยง มักบิดเบี้ยวไปมา มีเมล็ดเรียงกันไปตลอดฝัก ฝักหนึ่งจะมี 6 - 32 เมล็ด ฝักแก่ เปลือกฝักเปราะหักง่าย ฝักสุกเปลือกนอกจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลไหม้เกือบดำ ฝักจะอ่อนนุ่ม เนื้อเยื่อภายในจะเป็นเมือกสีส้มรสหวานเล็กน้อย พันธุ์สะตอมีทั้งพันธุ์สะตอขาว (สะตอขาว) มีลักษณะเมล็ดเล็กและถี่ กลิ่นฉุนและรสอมหวาน สะตอดาน มีลักษณะฝักโตเม็ดโต และสะตอแต้ มีลักษณะฝักค่อนข้างแข็งชอบขึ้นในป่าลึกๆ รสไม่ค่อยอร่อยนัก

วิธีการรับประทาน

เมล็ดสะตอเป็นผักที่ชาวภาคใต้นิยมมาปรุงอาหารควาในลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. ใช้เป็นผักแนม (ผักเหนาะ) รับประทานทั้งเปลือกหรือรับประทานเฉพาะเมล็ดก็ได้ แยกเม็ด น้ำพริกต่าง ๆ และเป็นผักสำหรับข้าวต้ม
2. นำสะตอมาทำให้สุกโดยการเผา (ตอหมก) หรือต้มให้สุกเป็นสีทองอ่อนอมเหลือง รับประทานเฉพาะเมล็ดเท่านั้น
3. นำสะตอมาหมักดอง (ตอดอง) โดยการต้มหรือลวกทั้งผักให้พอสุกแล้วพักไว้ต้มน้ำเกลือ ตั้งไว้ให้เย็น แล้วนำสะตอทั้งเปลือกที่เป็นผักหรือหั่นเป็นท่อนๆ หรือแกะเอาเฉพาะเมล็ด (มีเยื่อบางหุ้มอยู่) ใส่ลงในภาชนะที่ใส่น้ำเกลือไว้พอท่วมสะตอ ดองเก็บไว้ประมาณ 3 - 5 วัน สามารถรับประทานได้
4. นำสะตอมาเป็นส่วนหนึ่งประกอบประเภทผักชนิดหนึ่งในการปรุงอาหาร ที่นิยมกันแพร่หลาย ได้แก่ ผัดเผ็ด ผัดเปรี้ยวหวาน แกงกะทิ ต้มกะทิ เป็นต้น

คุณค่า/ประโยชน์

สะตอมีประโยชน์ ดังนี้ คือ

1. ใช้ประกอบอาหารรับประทานได้ทั้งสุกและดิบ
2. เป็นพืชเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน
3. เป็นการอนุรักษ์ดิน สะตอเป็นพันธุ์ไม้ป่าขนาดใหญ่ มีรากแก้วหยั่งลึก สามารถยึดเหนี่ยวดินไม่ให้พังทลาย พุ่มต้นจะมีลักษณะกว้างออกไป ช่วยปกคลุมดินให้มีความชุ่มชื้นอยู่ตลอดเวลา
4. ต้นสะตอที่มีอายุ 15 - 20 ปี จะเป็นไม้เนื้อแข็งใช้ทำสิ่งปลูกสร้างและเฟอร์นิเจอร์ได้อย่างดี
5. สะตอให้คุณค่าทางอาหารและโภชนาการ คือให้ทั้งคาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน แคลเซียม ฟอสฟอรัส วิตามินเอ เป็นต้น

กล้วยเถื่อน

วิธีการปลูก

กล้วยเถื่อนมีลักษณะทั่วไปเหมือนกับกล้วย ก้านใบตอนล่างเป็นกาบยาวหุ้มซ้อนกันเป็นลำต้น มีขนาดเล็กกว่ากล้วยทั่ว ๆ ไป เนื้ออ่อนตรงใจกลางต้นหรือที่เรียกว่า “หยวกกล้วย” เป็นสีขาวยาวแบน ยาว ด้านหน้ามีสีเขียว ด้านหลังมีปุ๋ยขาว ๆ เกาะอยู่และจะเล็กกว่าใบกล้วยใบอื่น ๆ ทางมนเรียวยาวมี สีค่อนข้างแดง ออกดอกที่ปลายต้นเป็นปลียาวและเป็นวงสีแดงในปลีมีดอกเป็นริ้วเล็ก ๆ คล้ายนิ้วมือ มีสีขาวยาว ตรงปลายดอกมีสีเหลือง ต่อมาส่วนนี้จะกลายเป็นผล เมื่ออ่อนจะมีสีเขียวเมื่อแก่เต็มที่จะมีสี เหลือง มีกลิ่นหอม เนื้อในมีรสอมหวานอมเปรี้ยว แต่มีเมล็ดมาก คนจึงไม่นิยมรับประทานผล แต่จะ เอาเฉพาะหยวกกล้วยไปแกงหรือทำผักเหนาะ วิธีตัดต้นกล้วยเถื่อนเพื่อเอามาเป็นอาหารจะต้องตัด ส่วนปลายต้นออกก่อนเพื่อให้ น้ำในต้นไหลมาที่โคนเสียก่อนแล้วจึงตัด ส่วนโคนหยวกที่ได้จึงจะไม่มีรสขม

แหล่งที่พบกล้วยเถื่อนพบมากบริเวณที่สูงและเชิงเขาในบริเวณเชิงเขาอำเภอองครักษ์และ เชียงใหม่ ๆ กล้วยเถื่อนไม่นิยมปลูกแต่จะขึ้นเองโดยธรรมชาติ

ประโยชน์

1. เป็นอาหารการนำกล้วยเถื่อนเพื่อนำมาทำอาหารของชาวบ้านจะต้องเลือกต้นกล้วยที่ ไม่อ่อนและไม่แก่เกินไป และถ้าต้นใดมียอดม้วนกลมด้วยก็ยิ่งดี เพราะจะได้หยวกที่อ่อนนุ่มมีใยน้อย และรสหวาน
2. ในทางสมุนไพรใช้ทางและเหง้าผสมยาอื่นปรุงเป็นยาขับพิษฝูภายใน แก้ไข้ นำผลที่ เปลือกพอเริ่มเหลืองนิด ๆ นำมากินดิบรักษาแผลในกระเพาะ ใบกล้วยเถื่อนใช้ห้าใบ 3 ทาง วางซ้อน กันหงายลงในหม้อแล้วเอากะลาตัวเมียคว่ำปิดใส่น้ำลงในหม้อพอประมาณ ต้มกินน้ำแก้ตกลือด
3. นำส่วนต่าง ๆ ของกล้วยเถื่อน ได้แก่ ผล ใบ ลำต้น ราก และส่วนอื่น ๆ ไปขาย ตามท้องตลาด เพื่อประชาชนในท้องถิ่นนั้นซื้อไปประกอบการปรุงอาหารและซื้อไปเป็นยาสมุนไพร

ผักกูด (Paco)

ผักกูดเป็นพืชพวกเฟิร์น ใบอ่อนมีรสเป็นลานนาฬิกา ต้นมีลักษณะเป็นกอ ก้านใบแตกจากเหง้าในดิน ใบเป็นแผงแบบขนนก ผักกูดมีหลายชนิด เช่น กูดดอย กูดน้ำ กูดหิน และกูดขาว เป็นต้น ผักกูดจะขึ้นเองโดยธรรมชาติ ในป่าโล่งที่มีความชื้นสูง และบริเวณที่ลุ่มที่มีน้ำท่วมถึง ปัจจุบันเป็นที่นิยมบริโภคมากจึงมีการนำไปปลูก โดยการแยกต้นอ่อนที่แตกออกจากกอผักกูด นำไปปลูกในดินที่มีความชื้นสูง

คุณค่าและประโยชน์

ผักกูดมีประโยชน์มากดังนี้

1. ใบอ่อนนำมาเป็นอาหารได้หลายชนิด เช่น ลวก ผัก และยำ เป็นต้น
2. ปลูกเป็นไม้ประดับ
3. เป็นพืชปลอดสารพิษ และราคาถูก

มะมุด หรือ ส้มมุด

วิธีการปลูก

มะมุดเป็นพืชที่ปลูกง่ายเพียงเอาเมล็ดแช่แฉ่งดินไว้ เมื่อแตกหน่อแล้วก็ดูแลอย่าให้วัชพืชแย่งอาหาร ถ้าดินอุดมสมบูรณ์มะมุดจะเจริญเร็ว ประมาณ 6 - 7 ปี ก็ให้ผล

คุณค่า/ประโยชน์

มะมุดเป็นผลไม้รสหวานและกลิ่นฉุนจัด ชาวภาคกลางไม่ชอบกลิ่นนี้ แต่ชาวใต้นิยมรับประทาน โดยนำไปใช้ประกอบอาหารประเภทยำ แกง จิ้ม น้ำพริก หรือเป็นผักแกล้มกับขนมจีน นอกจากนี้ มะมุดยังเป็นสมุนไพรที่ใช้เนื้อเมล็ดผสมกับน้ำปูนใสทาบาดแผลได้ด้วย

ใบงานที่ 5

1. ให้นักเรียนบอกความหมายของสำนวนต่อไปนี้ให้ถูกต้อง
  - 1.1 แน่นเหมือนฉัตรโหนด หมายถึง .....
  - 1.2 หน่อใหญ่กว่าลำ หมายถึง .....
  - 1.3 คู่เหมือนรอกเกาะหัวโท หมายถึง .....
  - 1.4 ชั้นนอกเปาะ หมายถึง .....
  - 1.5 ฉาวเหมือนหมาเท่าจีน หมายถึง .....
  - 1.6 นอนแอบปลวก หมายถึง .....
  - 1.7 เชื้อแป้งมากกว่าเชื้อเคย หมายถึง .....
  - 1.8 ใช้หน้าท่า-พร้าวัดเอง หมายถึง .....
  - 1.9 ใจเหี่ยวเหมือนหุบรัม หมายถึง .....
  - 1.10 ถึงแก่กะแพร-ถึงแก่กะนาย หมายถึง .....
2. ให้นักเรียนบอกคุณค่าของพืชในท้องถิ่นดังต่อไปนี้มาพอสังเขป
  - 2.1 กระโดน คุณค่าคือ .....
  - 2.2 กล้วยน้ำว่า คุณค่าคือ .....
  - 2.3 มังคุด คุณค่าคือ .....
  - 2.4 ย่านนาง คุณค่าคือ .....
  - 2.5 ส้มมุด คุณค่าคือ .....
  - 2.6 มะพร้าว คุณค่าคือ .....
  - 2.7 ยางพารา คุณค่าคือ .....
  - 2.8 ลูกเหริยง คุณค่าคือ .....
  - 2.9 ผักกาดนกเขา คุณค่าคือ .....
  - 2.10 ผักกูด คุณค่าคือ .....

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 14 ค่าความเหมาะสมของแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนา
หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. แบบสอบถามได้กำหนดเนื้อหาของหน่วย การเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสังคมของผู้เรียน	5	5	4	4.67	เหมาะสม
2. แบบสอบถามได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้	4	4	4	4.00	เหมาะสม
3. แบบสอบถามได้กำหนดกระบวนการเรียนรู้ มีการใช้วิธีการสอนหลากหลายน่าสนใจ	4	4	4	4.00	เหมาะสม
4. แบบสอบถามได้กำหนดให้สร้างหน่วยการเรียนรู้ ที่มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน ทำให้นักเรียน เข้าใจความเป็นท้องถิ่นได้มากขึ้น	5	4	4	4.33	เหมาะสม
5. แบบสอบถามได้กำหนดให้สร้างหน่วยการเรียนรู้ ที่ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์มากขึ้น	5	4	4	4.33	เหมาะสม
6. แบบสอบถามได้กำหนดให้สร้างหน่วยการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และหมู่คณะ	3	3	2	2.67	เหมาะสม
7. แบบสอบถามได้กำหนดให้สร้างหน่วยการเรียนรู้ ที่ทำให้นักเรียนสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3	3	2	2.67	เหมาะสม
8. แบบสอบถามได้กำหนดให้สร้างหน่วยการเรียนรู้ ที่ทำให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดี มีความรักและ ห่วงหาพันต่อท้องถิ่นของตนเอง	5	4	5	4.67	เหมาะสม
9. แบบสอบถามได้กำหนดให้ สร้างหน่วยการ เรียนรู้ที่มีรายละเอียดของเนื้อหาที่มีความ เหมาะสมต่อท้องถิ่นของผู้เรียน	3	3	3	3.00	เหมาะสม

ตาราง 14 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
10. แบบสอบถามได้กำหนดให้ สร้างสาระสำคัญ และรายละเอียดของเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ถ่ายทอดการทำความเข้าใจ	3	3	3	3.00	เหมาะสม
11. แบบสอบถามได้กำหนดให้เนื้อหากับ ระยะเวลาในหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4	4	3	3.67	เหมาะสม
12. แบบสอบถามได้กำหนดได้กำหนดการวัดและ ประเมินผลชัดเจน	3	3	2	2.67	เหมาะสม
ค่าเฉลี่ย				3.78	เหมาะสม

ตาราง 15 ค่าความเหมาะสมของหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้อง กับสังคมของผู้เรียน	5	4	3	4.00	เหมาะสม
2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับหน่วย การเรียนรู้	5	4	3	4.00	เหมาะสม
3. กระบวนการเรียนรู้มีการใช้วิธีการสอน หลากหลายน่าสนใจ	5	4	3	4.00	เหมาะสม
4. หน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจความเป็นท้องถิ่นได้มากขึ้น	5	4	4	4.33	เหมาะสม
5. หน่วยการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้รับ ประสบการณ์มากขึ้น	5	4	4	4.33	เหมาะสม

ตาราง 15 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
6. หน่วยการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความ รับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะ	5	4	4	4.33	เหมาะสม
7. หน่วยการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นผู้นำและผู้ตาม ที่ดี	1	4	3	2.67	เหมาะสม
8. การเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้ทำให้นักเรียน เกิดจิตสำนึกที่ดี มีความรักและห่วงหาพันต่อ ท้องถิ่นของตนเอง	5	4	5	4.33	เหมาะสม
9. หน่วยการเรียนรู้มีรายละเอียดของเนื้อหา มีความเหมาะสม	1	4	4	3.00	เหมาะสม
10. สาระสำคัญและรายละเอียดของเนื้อหาใน หน่วยการเรียนรู้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ	1	4	4	3.00	เหมาะสม
11. การกำหนดเนื้อหากับระยะเวลาในหน่วย การเรียนรู้มีความเหมาะสม	3	4	4	3.67	เหมาะสม
12. หน่วยการเรียนรู้ได้กำหนดการวัดและ ประเมินผลชัดเจน	1	4	3	2.67	เหมาะสม
ค่าเฉลี่ย				3.69	เหมาะสม

ตาราง 16 ค่าความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2. ความถูกต้อง/เหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้					
2.1 มาตรฐานการเรียนรู้	5	4	5	4.67	เหมาะสม
2.2 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2.3 สารสำคัญ/สาระการเรียนรู้	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2.4 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้	5	4	5	4.67	เหมาะสม
2.5 แหล่งเรียนรู้/สื่อ	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2.6 การวัดและประเมินผล	5	4	5	4.67	เหมาะสม
3. ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้					
3.1 ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	5	4	4	4.33	เหมาะสม
3.2 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5	4	5	4.67	เหมาะสม
3.3 ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ครูให้คำแนะนำส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมดำเนินไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	5	4	5	4.67	เหมาะสม
3.4 ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง	5	4	4	4.33	เหมาะสม
3.5 เน้นการพัฒนาทักษะในกระบวนการที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	5	4	4	4.33	เหมาะสม

ตาราง 16 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4. ความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้/สื่อ					
4.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	4	5	4.67	เหมาะสม
4.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5	4	4	4.33	เหมาะสม
4.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตาม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	5	4	5	4.67	เหมาะสม
5. ความเหมาะสมของการวัดและประเมินผล					
5.1 วิธีการวัดเหมาะสมตรงประเด็นที่ต้องการวัด	5	4	5	4.67	เหมาะสม
5.2 เครื่องมือวัดได้ตรง มีคุณภาพ	5	4	4	4.33	เหมาะสม
5.3 เน้นการวัดตามสภาพจริง	5	4	4	4.33	เหมาะสม
ค่าเฉลี่ย				4.48	เหมาะสม

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความรู้

ข้อที่	แบบทดสอบ ฉบับจริง			ข้อที่	แบบทดสอบ ฉบับจริง				
	IOC	p	r		IOC	p	r		
1	1.00	0.55	1.00	15*	1.00	0.43	0.41	ข้อที่ 10	
2	0.60	0.80	0.16	16*	1.00	0.75	0.32	ข้อที่ 11	
3*	1.00	0.66	0.50	ข้อที่ 1	17*	1.00	0.70	0.32	ข้อที่ 12
4*	1.00	0.80	0.41	ข้อที่ 2	18*	1.00	0.64	0.27	ข้อที่ 13
5*	1.00	0.73	0.36	ข้อที่ 3	19*	1.00	0.64	0.64	ข้อที่ 14
6*	1.00	0.75	0.41	ข้อที่ 4	20*	1.00	0.73	0.45	ข้อที่ 15
7	1.00	0.82	0.20	ข้อที่ 5	21*	1.00	0.70	0.50	ข้อที่ 16
8*	1.00	0.66	0.41	ข้อที่ 6	22	1.00	0.80	-0.23	
9*	1.00	0.55	0.45	ข้อที่ 7	23*	1.00	0.77	0.45	ข้อที่ 17
10*	1.00	0.27	0.27	ข้อที่ 8	24*	1.00	0.77	0.36	ข้อที่ 18
11	1.00	0.64	0.37	ข้อที่ 9	25*	1.00	0.70	0.23	ข้อที่ 19
12*	1.00	0.52	0.32	ข้อที่ 10	26*	1.00	0.64	0.55	ข้อที่ 20
13*	1.00	0.52	0.32	ข้อที่ 11	27*	1.00	0.68	0.64	ข้อที่ 21
14	0.60	0.46	0.20	ข้อที่ 12	28*	1.00	0.80	0.41	ข้อที่ 22
29*	1.00	0.77	0.36	ข้อที่ 13	29*	1.00	0.75	0.32	ข้อที่ 32
30*	1.00	0.77	0.45	ข้อที่ 14	30*	1.00	0.80	0.32	ข้อที่ 33
31*	1.00	0.75	0.32	ข้อที่ 15	31*	1.00	0.70	0.19	
32*	1.00	0.73	0.45	ข้อที่ 16	32*	1.00	0.77	0.45	ข้อที่ 34
33	0.80	0.64	1.00	ข้อที่ 17	33*	1.00	0.80	0.32	ข้อที่ 35
34	1.00	0.82	0.20	ข้อที่ 18	34*	1.00	0.70	0.32	ข้อที่ 36
35*	1.00	0.80	0.41	ข้อที่ 19	35*	0.80	0.75	0.32	ข้อที่ 37
36*	1.00	0.73	0.36	ข้อที่ 20	36*	1.00	0.77	0.45	ข้อที่ 38

* หมายถึง ข้อที่เลือกไว้มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 -1.00 ค่าความยากง่าย(p) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.27 -0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.27- 0.64 โดยข้อที่เลือกไว้มีจำนวน 40 ข้อ นำแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR - 20 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

ตาราง 18 ค่าความเหมาะสมของข้อความของแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กงหราบ้านเรา

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนตามวัย	5	4	4	4.33	เหมาะสม
1.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมในการนำเข้าสู่บทเรียน	5	4	4	4.33	เหมาะสม
1.3 เนื้อหาที่มีการเรียบเรียงตามลำดับความสำคัญขั้นตอน มีความเชื่อมโยงได้อย่างเหมาะสม เข้าใจง่าย	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
2.1 กิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	5	5	4	4.67	เหมาะสม
2.2 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้ต่อยอดความคิดและ กล้าแสดงออก	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2.3 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูล ด้วยตนเอง	4	5	4	4.33	เหมาะสม
2.4 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญและ คุณค่าของท้องถิ่นตนเอง	4	5	4	4.33	เหมาะสม
2.5 กิจกรรมมีการสอดแทรกคุณธรรมที่สามารถนำไปใช้ ในชีวิตจริงได้	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2.6 กิจกรรมส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	5	4	4	4.33	เหมาะสม
2.7 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักท้องถิ่น ตนเอง	5	5	4	4.67	เหมาะสม

ตาราง 18 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3. ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน					
3.1 สื่อช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพสิ่งที่นักเรียนกำลังรู้และเป็นกระบวนการ	5	5	4	4.67	เหมาะสม
3.2 สื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียน	5	4	4	4.33	เหมาะสม
3.3 สื่ออุปกรณ์การเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	5	4	4	4.33	เหมาะสม
3.4 สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ	5	4	4	4.33	เหมาะสม
3.5 สื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	5	5	4	4.67	เหมาะสม
4. ด้านการวัดและประเมินผล					
4.1 นักเรียนพอใจที่ได้ตรวจคำตอบได้ด้วยตนเอง	5	4	4	4.33	เหมาะสม
4.2 นักเรียนพอใจที่ได้รับทราบคะแนนของผลงานตนเอง	5	4	4	4.33	เหมาะสม
4.3 ครูใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย	5	5	4	4.67	เหมาะสม
เฉลี่ย				4.44	เหมาะสม